

<http://yenielestiri.com/arastirma/parlatir-son/>

SÖZ lük

ÇÜ:

[1] (meslekler)
sözlük yazar ve
hazırlayan kimse,
lügatçi, leksikograf

İsmail Parlatır

Sözlükçülüğün Parlayan Yıldızı

Hazırlayan
Prof. Dr. Halûk Harun Duman
Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

İstanbul -2021

İÇİNDEKİLER

Sunuş / 3

I. BÖLÜM: TDK SÖZLÜK ÇALIŞMALARI / 6

Büyük sözlük projeleri / 7

Parlatır Marmara'da / 7

Parlatır kimdir? / 9

Parlatır sözlük bilimci (leksikolog) miydi? / 10

Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu / 11

TBMM Tutanakları / 17

Aslında ne olmuştu? / 23

II. BÖLÜM: PARLATIR'IN YILDIZININ PARLADIĞI YILLAR / 24

Karanlıklar aydınlanıyor / 25

Bellekler nerede? / 26

Akrep Operasyonu / 27

Bilim üzerine yemin / 28

Duygusal nedenler / 31

III. BÖLÜM: TDK'YA YAPILAN ŞİKÂyetLER ve ALINAN YANITLAR / 34

IV. BÖLÜM: SÖZLÜK ve SÖZCÜK KARŞILAŞTIRMALARI / 61

Bilinmeyen sözcükler / 63

Sözlük karşılaştırmaları / 64

Sözlük hazırlama süreci nasıl gelişti? / 70

Money money must be funny / 74

Sonuç / 75

Sunuş

Her zaman doğruyu söyle; ne dediğini hatırlamak zorunda kalmazsın.

Mark Twain

“Prolog: Bu araştırmanın amacı, asıl alanı sözlük bilimi olmadığı halde 10 yılda 10 bin sayfayı bulan 10 adet sözlük yayımlayan Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın karanlıkta kalan başarısını gün ışığına çıkarmaktır. Aşağıda okuyacağınız ifadeler, fiili bir olguyu tasvir etmek amacıyla hazırlanan ve anayasanın düşünceleri ifade etme özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gereken hususları içermektedir. Hiçbir şekilde hakaret, aşağılama, tahkir, tezyif ve benzeri bir amaç gütmeyen araştırmamız yalnızca fikri ve sınai hakları tecavüze uğrayan kamu kurum ve kuruluşların haklarının iadesinin sağlanması maksadıyla kaleme alınmıştır...”

A NKARA ÜNİVERSİTESİ DTCF emekli öğretim üyelerinden Prof. Dr. İsmail Parlatır (Konya, 1946), *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* adıyla 2006 yılında kapsamlı bir eser yayımladı. Ardından 2008 yılında *Atasözleri* ve *Deyimler* konulu sözlüklerini ayrı kitaplar hâlinde peş peşe yayımlamayı başardı. Bununla da yetinmeyen Prof. Parlatır, 2006-2017 yılları arasında toplam sayfa sayısı 9.412'yi bulan

aralarında *Almanca-Türkçe, Fransızca-Türkçe ve Açıklamalı İslami Terimler Sözlüğü* olmak üzere 10 sözlük yayımladı.

Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın asıl çalışma alanı Yeni Türk Edebiyatıydı. 1983 yılında yeniden düzenlenen Türk Dil Kurumuna üye seçilmiş ve bu kurumda iki dönem Yürütme Kurulu (1993-2000) üyeliğini yapmıştı. Yine, TDK'da, **Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Başkanlığını** yürütmüş bir akademisyendi. Bilimsel içerikli kol ve komisyonlarda on beş yıl boyunca görev almıştı. Aralarında Hamza Zülfikar ve Nevzat Gözaydın'ın bulunduğu bazı yakın arkadaşlarıyla TDK'da Türkçe sözlükler hazırlamıştı. Bu sözlüklerden *Türkçe Sözlük*, (Ankara: TDK, 1988) ve *Okul Sözlüğü*, (Ankara: TDK, 1997) yıllarında kurum adına yayımlanmıştı.

Bu çalışmada İsmail Parlatır'ın ilginç sözlükçülük serüveni üzerinde durulacaktır. **Yalnız Türkiye'de değil bütün dünyada eşi, benzeri görülmemiş bir yöntemle yazılıp yayımlanan sözlükleri kamuoyuna tanıtılacaktır.**

Okuyacağınız çalışma üç bölümden ibarettir: Birinci bölümünde TDK'da yapılan sözlük çalışmalarına kısaca değinilmektedir. İkinci bölümde İsmail Parlatır'ın konuyla olan ilgisi üzerinde durulmakta, TDK'da yapılan yolsuzluk soruşturmaları hakkında bilgi verilmektedir. Üçüncü bölümde konuyla ilgili 2009-2021 yılları arasında tarafımdan TDK'ya yapılan şikâyetler, aldığım yanıtlar ve yorumlar açıklanmaktadır. Dördüncü bölümde ise *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* on sözlükle karşılaştırılmaktadır. Parlatır'ın sözlüğünden örnekleme yöntemiyle seçilen **BA** harf ve hecesinde yer alan ancak diğer sözlüklerde bulunmayan kelimelere bu bölümde yer verilmektedir.

Bu araştırmada anlatılacak olan **“tuhaf ve inanılmaz sözlükçülük öyküsü”** yalnızca akademik açıdan değerlendirilemeyecek boyutlara sahiptir. Bu öykünün daha ilginç tarafı ise **TDK'nın bu konuda takındığı tavırdır.** Sözlükler hazırlanırken bir yolsuzluk

yapılmış mıdır? Yapılmışsa boyutları nedir? Kim veya kimler bu yolsuzluk içindedir vs. gibi sorular havada kalmıştır ve kalmaya devam etmektedir.

Konuyla ilgili TDK'ya yaptığım başvuruları bildiği hâlde Parlatır'ın bu iddialar karşısında sessiz kalması ve kabullenmiş olması benim tezlerimin doğruluğu için yeterlidir. Ancak TDK'nın kurum olarak konuyla ilgili yaklaşımı vicdanları sızlatmaktadır. İsterseniz bu sunuşun ardından **“Türk sözlükçülüğünün parlayan yıldızı İsmail Parlatır'ın inanılmaz öyküsü”**ne gelin hep birlikte göz atalım. Bu araştırmanın temel hareket noktası yukarıda belirtildiği gibi Anayasanın 26. maddesinin 1. fıkrasına göre tanımlanan **“Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir”** ilkesi ve **akademik araştırma özgürlüğünden** kaynaklanmaktadır. Saygılarımla...

Prof. Dr. Halûk Harun DUMAN
Marmara Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
halukharunduman@gmail.com

I. BÖLÜM

TDK SÖZLÜK ÇALIŞMALARI

Türk Dil Kurumu (TDK), Türk dilini bilimsel yöntemlerle araştırmak, incelemek ve geliştirmek amacıyla 12 Temmuz 1932 tarihinde Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarafından kurulan önemli bir kurumdur. Kurum kuruluşundan bu yana çok sayıda çalışma ve araştırma yapar; sempozyumlar, kongreler ve konferanslar düzenler.

TDK'nın en önemli çalışma alanlarından biri de farklı içerikte sözlükler hazırlamaktır. Bu sözlüklerin isimlerini TDK'nın web sitesinde yer alan bilgilere göre alfabetik sırayla şöyle gösterebiliriz:

Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü

Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü

Derleme Sözlüğü

Güncel Türkçe Sözlük

Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü

Kişi Adları Sözlüğü

Sesli Türkçe Sözlük

Tarama Sözlüğü

Türk İşaret Dili Sözlüğü

Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü

Kurum bu sözlükler dışında daha farklı sözlüklerin hazırlanmasına destek olmuş ve kitap hâlinde yayımlamıştır.

Büyük sözlük projeleri

TDK bünyesinde 1970'li yıllarda **Türkiye Türkçesi Sözlüğü** hazırlama projesi başlatılır. Ancak askerî darbe ile kurumun yapısında ortaya çıkan değişiklikler yüzünden bu iş yarım kalır. Araştırmaya konu olan İsmail Parlatır'ın TDK üyesi olduğu 1990'lı yıllarda kurum önemli sözlük projelerini yeniden hayata geçirir. Projelerden biri de *Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü*'nü hazırlama amacına yöneliktir. Bunun için kurum bünyesinde çeşitli komisyonlar kurulur ve yapılacak işin yöntemi belirlenir.

Buna göre, önce taranacak eserler tespit edilecek daha sonra bu eserler üniversitelerin Türk Dili ve Tarih Bölümlerinde görev yapan, Osmanlı Türkçesini iyi bilen akademisyenlere gönderilecektir. Bu akademisyenler okudukları eserlerdeki her kelimeyi belirli standartlardaki fişlere geçireceklerdir. Belirlenen kelimenin sözlük anlamı, yan ve mecaz anlamları ile o eserde geçen kullanım şekli ve bağlam (context) içindeki anlamı fişlerde yer alacaktır. Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) destekli bu projede kurum sözlük hazırlama işinde çalışan herkese fiş başına belli bir ücret ödeyecektir.

Tarama işinin komisyon başkanlığına o yıllarda DTCF'nin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı'nda görev yapan Prof. Dr. İsmail Parlatır atanır. Parlatır çalışkan, girişimci, ekip çalışmasına yatkın ve iş bitirici bir kişiliğe sahiptir. Üşenmez eline çantasını alır Anadolu'nun dört bir yanındaki üniversitelere gider ve fişleme yapacak elemanları bulur. Bu işi yaparken kurumdan yolluk-yevmiye almayı ihmal etmez.

Parlatır Marmara'da

Parlatır bu amaçla 1995 yılı başlarında İstanbul ve Marmara Üniversitelerine de gelir. Marmara Üniversitesi'nde Türk Dili Bölüm Başkanı Prof. Dr. İnci Enginün'le arası çok iyidir. İnci Hanım da o yıllarda TDK üyelerinden biridir. Onun da yardımı ile M.Ü. Türk Dili

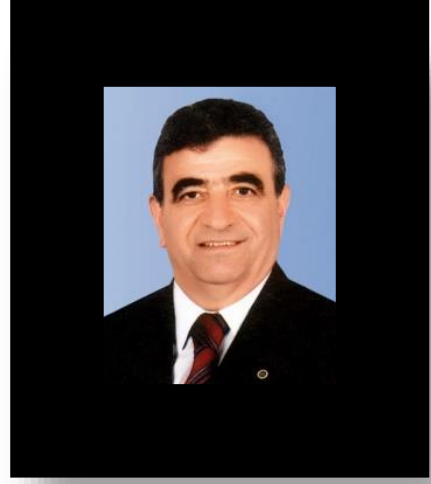
ve Edebiyatı ve Tarih Bölümlerinden birçok insan projeye dâhil edilir. İnsanların paraya ihtiyacı vardır ve TDK'dan bir ek gelir kapısı açılmıştır. Şimdinin profesörleri, o yılların araştırma görevlisi veya yardımcı doçentleri olan çok sayıda insan bu kapsamlı ve paralı projede yer alırlar. Onlar gibi sayıları 150 kişiyi bulan bir ekip bu işte görev üstlenir.

İşin başında olan İsmail Parlatır hem fişleri takip eder hem yeni eserlerin fotokopilerini verir. İsmail Bey âdeta bir şirket yöneticisi gibi işi sahiplenir. Bu iş tamamlandığında Türk Dil Kurumu *Büyük Türkçe ve Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*'ne sahip olacaktır. Bu Türk kültürüne hizmet açısından çok ama çok önemli bir projedir. Gelin görün ki işin sonu hiç de beklenen ve umulan şekilde gelişmez.

Kurum adına bu işi organize eden İsmail Parlatır'ın sözcüklerin yer aldığı bellekleri **Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Başkanı** olarak kendi koruması altına alır. Bu o dönem için iyi niyetli bir yaklaşım sayılabilir. Olur ki fişlerin veya belleklerin başına kurumda bir iş gelir, yangında, su basmasında imha olabilir veya çalınabilir diye düşünür. Ancak bu parlak fikir burada kalmaz. İsmail Parlatır bir günün sabahına **EVRAKA** diye yeni ve bambaşka bir parlak fikirle uyanır. Bu fişler ve bilgiler çoğalmıştır. Kurumun bunları tarayıp, tasnif etmesi ve sözlük haline getirmesi mümkün değildir. Nitekim olmaz da. İsmail Parlatır kurum yapamıyorsa en iyisi bu işi ben yapayım der ve kolları sıvar. İşte TDK'daki sözlük çalışmalarının **“tuhaf ve inanılmaz öyküsü”** böylece başlamış olur.

İsmail Parlatır kimdir?

1946 yılında Konya'da doğan İsmail Parlatır, ilkokuldan sonra ortaokul ve liseyi bu şehirde bitirir. 1967-1968 ders yılında AÜ Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne girer. 1971 Haziranında bu bölümün Türk Edebiyatı kürsüsünden mezun olur. Aynı fakülteye Ekim 1971'de okutman olarak tayin edildikten sonra Şubat 1972'de asistan olur. 1973 Haziranında yüksek lisans öğrenimini, "Talim-i Edebiyat ve Benzerleri" konulu yüksek lisans teziyle tamamlar. 1975 Kasımında "Recaîzade Mahmut Ekrem, Hayatı-Eserleri-Sanatı" konulu tez ile "Edebiyat Doktoru" unvanını alır. 1976 yaz döneminde askerlik görevini yerine getirerek Kasım 1976'da fakültedeki görevine döner.

1976-1977 ders yılında Fırat Üniversitesinde ders vermekle görevlendirilir. 1978 yaz aylarında İran'a gider ve 1979 Martında Türk Hükûmeti tarafından Türkçe-Osmanlıca derslerini vermek üzere Cezayir Üniversitesinde görevlendirilir. 1998 yılında *Türk Edebiyatı* dergisinde yayımlanan bir söyleşisinde Cezayir yıllarıyla ilgili ilginç bir açıklama yapar: **"Cezayir'e gittiğimde tek kelime Fransızca bilmiyordum. Ancak sözlük yardımıyla öğrendim. Elimde telaffuzlu, deyimli güzel sözlükler vardı. Adamlar çeşit çeşit sözlükler hazırlıyorlar. Bizim de böyle çalışmalara girmemiz lazım."** (*Türk Edebiyatı*, Mayıs 1998: 35). Temmuz 1981'de Cezayir'den döndükten sonra "Tanzimat Hikâye ve Romanında Kölelik" konulu tezi ile Doçent unvanını alır (1982) ve 1988 yılında "Tevfik Fikret, Dil ve Edebiyat Yazıları," (TDK

Yayınları, Ankara 1987) adlı çalışmasını Profesörlük takdim tezi olarak sunar ve profesör unvanını elde eder.

Parlatır sözlük bilimci (leksikolog) miydi?

İsmail Parlatır TDK'da **Sözlük Bilim ve Uygulama Kolunda** üyelik ve başkanlık görevi alınca bir grup akademisyen ve uzmanla birlikte Türkçe sözlükler hazırlar. Başlangıç düzeyinde (A1) Fransızca bilgisine sahiptir, Osmanlı Türkçesi iyi sayılır. 1980-90'lı yıllarda TDK'da hem üye hem de kol başkanı olarak görev yapar. Sözlük veya sözlükçülükle ilgili teorik bir makale bile tercüme etmemiş veya yabancı dilde bir tek yazı yayımlamamıştır. Daha çok Recaizâde Mahmut Ekrem ve Tefik Fikret üzerine çalışmalar yapmıştır. Sözlükçülüğün temeli olan farklı yabancı dil bilme konusu onun için bir engel oluşturmaz.

Hızla "**Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**" üzerindeki çalışmalara başlar. Onun yanı sıra **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Türkçe-Fransızca Sözlük, Türkçe-Almanca Sözlük, Okul Sözlüğü, İlkokul Türkçe Sözlük, Okullar İçin Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Açıklamalı İslami Terimler Sözlüğü, Lügat-ı Cudi** vs. gibi yan çalışmalara da girer. Şemseddin Sami gibi 6-7 yabancı dil bilen birinin bir ömür harcadığı veya Ferit Devellioğlu gibi **leksikolog olan insanların eserlerinde olmayan sözcükleri bile gün ışığına çıkarmayı başarır (!)**. Dil ve kültür tarihi açısından onun yaptığı bu iş **coğrafyada kutupların keşfi kadar önemlidir**.

DTCF'de eğitim gören öğrencilerden bir ekip oluşturup bazen zoraki, bazen gönüllü bazen de cüzi ücret karşılığında yayımlayacağı kendi sözlüğünü hazırlar. Arap harfleri konusunda aynı fakültenin Arapça Mütercim Tercümanlık Bölümü'nde çalışan araştırma görevlilerinden ücret mukabili destek alır. Birkaç yıl süren çalışmalar sonunda *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*'nün ilk baskısı 2006 yılında basıma hazır hâle getirilir.

2006 yılı hem İsmail Parlatır'ın yıldızının parladığı yıldır hem de çalıştığı üniversite ve fakülte için önemlidir. Bu nedenle yayımladığı sözlüğün iç kapağına:

***“Mensubu bulunduğum Ankara Üniversitesi'nin 60.
Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nin ise 70. Kuruluş yılına
armağan...”***

diye havalı bir ithaf cümlesi kullanır. Bu onun yıllarca çalıştığı kurumuna verdiği değeri gösterir. Aynı zamanda böyle yaparak Ankara Üniversitesi ve DTCF'nin bu yayının arkasında oldukları ve destekledikleri imajını verir. Normalde bu güzel ve çok anlamlı bir yaklaşımdır. Ancak basılan sözlüğün nasıl oluşturulduğunu fark edemeyen üniversite ve fakülte yönetimi doğal olarak buna ses çıkarmaz. Zamanla işin farklı boyut kazanması hem Ankara Üniversitesi hem de DTCF adına olumsuz bir durum ortaya çıkarır.

Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu

TDK Sözlükler Projesi'nin başında görev yapan İsmail Parlatır 1995-1999 yılları arasında yayımladığı makaleler ve yaptığı söyleşilerde sözlük çalışmaları hakkında kapsamlı bilgiler verir. **BU YAZI VE SÖYLEŞİLERDE BÜTÜN SÖZLÜK ÇALIŞMALARININ KURUM ADINA YAPILDIĞINI BELİRTİR.** Ancak verdiği bilgilerin büyük bir kısmı ileride kendi adına yayımlatacağı sözlüklerin geçmişine ışık tutar. Şimdi bu makale ve söyleşileri ana hatlarıyla irdeleyelim:

**Makale 1: “Türkçe Sözlük Çalışmaları ve Sorunlarımız”,
Türk Dili, nr. 517, 1995, ss. 3-19**

Prof. Parlatır bu makalesinde sözlüklerin öneminden bahseder. Eski sözlükleri kısaca tanıtır konuyu Türkçenin tarihi sözlüklerine getirir ve bu kapsamda TDK'da yayımlanan sözlüklere yer verir. TDK'nın 1970'li yıllardan beri *Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü*'nü hazırlamaya çalıştığını belirtir. Bu işin çok zor olduğuna değinip şöyle der:

“Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Başkanlığı’na seçilmemin hemen sonrasında Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü öncelikli çalışmalar arasına alınmış ve bir çalışma grubu oluşturarak bu konuda gereken hazırlıklara girişilmiş ve ilk anda taranacak kitaplar seçilerek, taranmak üzere uzmanlara verilmiştir. (...) Tarihsel Sözlüğün çalışma yöntemi öncelikle şu ilkeler çerçevesinde düşünülmektedir:

a. Yerli yabancı gözetmeksizin Türkiye Türkçesinin söz varlıkları ne zaman, nasıl, hangi biçimde ve hangi anlamda dilde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. O zamandan beri biçim ve anlam bakımından ne gibi değişiklikler geçirmiştir. Dildeki kelimelerden hangileri bırakılıp unutulmuştur, hangileri yaşamaktadır. Hangi tarihlere ne gibi anlamlar kazanmıştır?

b. Tarihsel sözlük böylece kaynaklara ve belgelere dayanmış olacaktır.

c. Dilde kullanılan bütün kelimelerle birlikte, metinlerde geçen bilim, teknik ve sanat terimleri yer alacaktır.

d. Her kelimeye -eğer anlam ayrılığı yoksa- sözlükte yalnız bir kez yer verilecektir.

e. Bir kelimenin birçok anlamının varlığı bilimsel bir gerçek. Bu anlayışla taranan metinde o kelime hangi anlamda geçiyorsa ancak o anlam alınacak, karışıklığa meydan vermemek için başka anlamları yazılmayacaktır.

f. Kelimelerin anlamları açıklanırken, eğer açıklamada yardımı olursa, Osmanlıca karşılıkları gösterilecektir.

g. Eski metinlerde sık sık geçen, hepsi de birer efsaneye bağlı bulunan kelime ve deyimler bu efsaneler yardımıyla açıklanacaktır.

h. Tamlamalar özel bir anlam taşıyorsa, mecazi birer deyim olarak kullanılmışsa bunlar açıklanacaktır. Bu tamlamalarda geçen kelimeler ancak başka cümlelerde yalın olarak geçince açıklanacaktır.

i. Tarihsel Sözlük hazırlanırken ve elbette fişler değerlendirilirken elde bulunan klasik sözlükler göz önünde bulundurulmalıdır.

İşte hazırlanmasını gerekli bulduğumuz Türkiye Türkçesi Tarihsel Sözlüğü, XIII. yy.dan başlayarak yazmaların tek tek taranması ile gerçekleştirilecek ve yukarıda sözünü ettiğimiz özellikleri ve dil inceliklerini de kapsayacaktır.

İsmail Parlatır bu açıklamalardan sonra makalesini şöyle sonlandırır:

“Kısacası, Türk Dil Kurumunun Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu, İYİ NİYETLE, SABIRLA VE ÖZVERİYLE SÖZLÜK ÇALIŞMALARINI YÜRÜTMEKTEDİR. Bu yoldaki çalışmalarımız ile kültür hayatımıza yapacağımız katkılar bizleri son derece mutlu kılacaktır. Bu bir bayrak yarışıdır: bu yolda bizden öncekilerin başlattığı yarış ve o yarışın BAYRAĞINI BİZ EMANET ALDIK; BU EMANETİ BİZLER DE GELECEK GENÇ KUŞAKLARA BİLİNÇLİ OLARAK UZATABİLİYORSAK NE MUTLU BİZE!...”

1995 yılında yukardaki satırları yazıp yayımlayan İsmail Parlatır, nasıl bir aydınlanma yaşarsa 2001 yılında TDK'dan ayrılınca **“KENDİSİNE EMANET EDİLEN VERİLERİ”** de yanında götürmeyi ihmal etmez. Böylece kuruma ait emanetleri kurum mensupları veya genç kuşaklar yerine kendine mal eder.

*

Makale 2: “Türkçe Sözlük Bilgisayar Ortamında”,
Türk Dili, nr. 553, 1998, ss. 3-6:

Bu makalesinde İ. Parlatır TDK'nın sözlük çalışmalarından bahseder. Kurum tarafından hazırlanan Türkçe Sözlüğün bilgisayar ortamına alınması hakkında şu ilginç açıklamaları yapar:

“Şimdi Türkçe Sözlük’ün bilgisayar ortamına girmesine gelmek istiyorum. Sözlüğümüzü yeni baskıya hazırlarken istedik ki gelişen teknik donanımlardan özellikle de bilgisayar kolaylığından ve hizmetinden yararlanalım. Bu konuda çok deneyimli ve bilgisayar ortamında Türkçenin kullanılmasını yürekten destekleyen ve Türkçe yazılım programları üreten Halıcı Bilgi İşlem firması ile uzun değerlendirmelerde bulduk. SONUNDA TDK OLARAK BİZ, Türkçe Sözlük’ü geliştirme ve zenginleştirme görevini, Halıcı Bilgi İşlem de bilgisayar ortamında bizim hazırladıklarımızı programlama, işleme ve internete aktarma görevini üstlenmiş oldu. Böylece Türkçe Sözlük bir yandan kitap olarak yayın hayatına çıkarken bir yandan da bilgisayar ortamında kullanıma sunulmuş olacaktı. İnternet ağı ile de Türkçe Sözlük dünyanın neresinde olursa olunsun kaynak gösterilerek kullanılabilecekti. Nitekim bu çalışmalar üç yıl boyunca sürdü ve Türkçe Sözlük bilgisayar ortamına yüklenmiş duruma geldi. Şu aşamada işin incelikleri ve teknik özellikleri gözden geçirilmektedir. Sanırım bu yıl içinde de sözlük aynı zamanda disket ve CD olarak da satışa sunulmuş olacaktır. Doğal olarak konunun bu yönünü Halıcı Bilgi İşlem Firması yürütmektedir...”

TDK Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Başkanı olan İsmail Parlatır'ı bahsettiği konu 2000'li yılların başında gerçekleşir. Parlatır'ın temsil ettiği TDK ile eski Milletvekili Emrehan Halıcı'nın sahibi olduğu yazılım firmasının mevzuata aykırı yaptığı sözleşme meyvelerini verir. Ancak TDK'da yönetim değişince büyük bir anlaşmazlık ve fiyasko ortaya çıkar. TDK yapılan bu işte büyük mağduriyet yaşar ve zarar görür. İş adli boyut kazanır hatta aşağıda değinileceği gibi TBMM gündemine bile tartışılır.

*

Makale 3: “Türk Dil Kurumunda Sözlük Çalışmaları”,

***Türk Dili*, nr. 568, 1999, ss. 270-284:**

İ. Parlatır bu makalesinde TDK'daki “**Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu**”nun çalışmalarına değinir. Projelerden bahseder. İlginçtir ki **bahsettiği projelerden büyük bir kısmının kaymağını TDK değil de kendisi yer**. Örneğin *Türkçe Sözlüğü* hemşerisi Halıcı Bilgi İşlem (Yazılım A.Ş.) aracılığıyla Millî Eğitime satar ve dünyanın parasını kazanır. Bir diğer çalışma grubunun yaptığı proje Atasözleri ve Deyimlerle ilgilidir. Bu grubun kaymağını da yine **Atasözleri** (Ankara: Yargı Yayınevi, 2008, 574 s.) ve **Deyimler** (Ankara: Yargı Yayınevi, 2008, 963 s.) adıyla iki ayrı kitap yayımlayan İsmail Parlatır yer.

İsmail Parlatır'ın makalede verdiği en dikkat çekici bilgi ise **Türkiye Türkçesinin Sözlükleri Projesi** ile ilgili olan kısımdır. Bu projenin amacı Parlatır'a göre XIII. yy'dan başlayıp günümüze (1999) kadar yazılmış ve yayımlanmış bütün eserlerin taranmasına dayalı bir söz varlığını ortaya çıkarabilmektir. Bu amaçla hazırlanacak 7 sözlük türünden bahseder:

1. Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü
2. Eski dönem sözlüklerinin yayına hazırlanması
3. Türkiye Türkçesinin etimolojik sözlüğü

4. Türkiye Türkçesinin terim sözlüğü
5. Yirminci yüzyılın Büyük Türkçe Sözlük'ü
6. Yakın anlamlı ve zıt anlamlı sözlükler
7. Okul sözlüğü.

Makalenin en ilginç kısmı ise 15 Nisan 2001-12 Ocak 2012 tarihleri arasında TDK Başkanlığı yapmış olan Şükrü Halûk Akalın'ın kuruma yazılı olarak yaptığım şikâyetlere verdiği şu yanıtla olan çelişkili tarafıdır. Akalın: (...) **“Taranan fişler kurumumuzun deposunda saklanmaktadır. (...) Kurumumuzun malı olan tarama fişlerini dışardan bir kişinin kullanma ihtimali bulunmamaktadır.”** demektedir.

Oysa İsmail Parlatır'ın bu konuda söyledikleri tam tersi bir durumu işaret etmektedir:

“Tarihsel Sözlük çalışmamızın ilk dilimi, Eski Anadolu Türkçesi Dönemini veya yeni adıyla Eski Türkiye Türkçesi Dönemini kapsamaktadır. Bu dönemde yazılmış bütün eserleri (bizim tespitimize göre 400 civarındadır) tek tek taramak esasına dayalı bu çalışma 1970'li yıllarda başlamış; bugün de büyük hız kazanmıştır. **Yaklaşık 150 el yazması eserin taranması bitmiş durumdadır. Biten ve taranması devam eden eserlerden bugüne kadar Kurumumuza ulaşan fiş sayısı 600.000'e yaklaşmıştır. BU FİŞLER BİLGİSAYAR ORTAMINA GEÇİRİLMEMEYE BAŞLANMIŞTIR.** Tarayıcı sayısı 70 civarındadır. Sanırım bu çalışmamız 5 yılın sonunda tamamlanmış olacaktır (Parlatır 1999: 281-282).

Yaklaşık 11 yıl başkanlık yapan Halûk Akalın'ın iddia ettiği gibi taranan ve bilgisayara geçirilen fişlerdeki bilgiler **KURUM DIŞINDAN DEĞİL KURUM İÇİNDEN KİŞİLERİN ELİYLE DIŞARI ÇIKARILMIŞTIR.** İş bilir birileri tarafından abrakadabra denilerek ele geçirilmiştir.

TBMM Tutanakları

İsmail Parlatır'ın aracı olduğu ve TDK adına görüşmeler yaptığı Halıcı Yazılımla ilgili anlaşma ihale kanunu dışında yapıldığı ve kamu kurumunu zarara soktuğu anlaşılınca 2002 yılında feshedilir. TDK o yılların hükümetinde Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı olarak görev yapan Devlet Bahçeli'ye bağlıdır. Bahçeli, Başbakanlık Teftiş Kurulu'nu harekete geçirir. Müfettişler yaptıkları incelemenin ardından bir rapor hazırlarlar. Konu 20 Haziran 2002 tarihli TBMM oturumunda şöyle tartışılır:

sitesinde (<http://www.halici.com.tr-kadro.htm>) Sayın Emrehan Halıcı'nın halen şirket yöneticisi olduğu belirtilmektedir.

SORU 3:

Bu sözlükten dolayı Türk Dil Kurumu ile mezkur şirket ve Emrehan Halıcı arasında bir ihtilâf var mıdır? Şayet bir ihtilâf varsa bu konuda açılmış davalar mevcut mudur? Mevcutsa davalar hangi aşamadadır?

CEVAP 3:

Türkçe Sözlük'ten dolayı Türk Dil Kurumu ve Halıcı Yazılım A.Ş. arasında ihtilâf vardır. İhtilâf konusu davalar, Ankara 20. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2002/185 E, Ankara 18. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2002/249E, Ankara 13. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2002/2. D. iş sayılı dosyaları ile görülmektedir. Davalar yargı aşamasındadır.

SORU 4:

Bu sözlük konusunda Bakanlığınız veya Türk Dil Kurumu tarafından bir soruşturma yapılmış mıdır? Yapılmışsa neticesi ne olmuştur?

CEVAP 4:

Türkçe Sözlük konusunda; Türk Dil Kurumu eski merkez sekreteri ve tahakkuk amiri Halil Selçuk'un göz alma alınması üzerine, kızını dahil olduğu bir komisyon aracılığı ile zâti eşyasının teslimi sırasında masasındaki sümeninin arasında bulunan, Kurumun resmi kayıtlarında ve dosyalarında bulunmayan "Proje Anlaşması"nın varlığı ortaya çıkarılmış ve hiyerarşik silsile takip edilerek, konu, Kurum tarafından Yüksek Kurum Başkanlığına intikal ettirilmiştir, bilahare Yüksek Kurum Başkanlığı tarafından da Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığına intikal ettirilmiştir. Bu hukuki süreç, görevlendirilen Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı Müfettişleri tarafından hazırlanan Tahkikat Raporu ile tamamlanmış, bu rapor gereği Türk Dil Kurumunun eski başkanı hakkında adli soruşturma başlatılmış ve resmî yayın olan Türkçe Sözlük'ün gerek kâğıt ve gerekse elektronik ortamda yayın hakkı Halıcı Yazılım A.Ş.'ye karşı hukukî yollardan savunulmuştur. (EK-3)

SORU 5:

Bu Türkçe Sözlük, Milli Eğitim Bakanlığına veya başka bir kurum ve kuruluşa satılmış mıdır? Kimler tarafından, hangi sebeple, ne miktarda ve hangi bedelle satılmıştır?

CEVAP 5:

Türkçe Sözlük yoğun disk (CD'si) Türk Dil Kurumu tarafından Milli Eğitim Bakanlığına veya başka bir kurum veya kuruluşa satılmamıştır. Ekteki belgelere göre Halıcı Yazılım A.Ş., Metekson A.Ş. aracılığıyla Milli Eğitim Bakanlığına satış yapmıştır.

SORU 6:

Türk Dil Kurumu eski Başkanı Prof. Dr. Ahmet Bican Erçilasun'un görevinden alınması ile Türkçe Sözlük meselesinin ilgisi var mıdır?

CEVAP 6:

Türk Dil Kurumu eski Başkanı Prof. Dr. Ahmet Bican Erçilasun kendi isteği ile 06.11.2000 tarihinde Kurum Başkanlığından istifa etmiştir. Görevden alınması söz konusu olmamıştır. Türkçe Sözlük meselesi ile görevden ayrılması arasında da ilgi yoktur. Adı geçen Kurumdan ayrılışından yaklaşık 6 ay sonra Halıcı Yazılım A.Ş. ile yeni kurum yöneticileri arasında hukukî ihtilâf doğmuştur. İmzalanan "Proje Sözleşmesi"nin yönetmeliklere aykırı olduğu düşüncesiyle yeni TDK yönetimi konuyu ilgili mercilere intikal ettirmiştir.

TDK'nın şaibeli ve inanılmaz sözlük davası dönemin basınında geniş yankı bulur. Konuyla ilgili birkaç haber şöyledir:

Haber 1: 24 Haziran 2002, “Bahçeli'den Halıcı'ya 'telif yolsuzluğu' davası”

MHP lideri Bahçeli, TDK'nın Türkçe Sözlük'ünü Millî Eğitim Bakanlığı'na satan DSP'li Halıcı'ya karşı "hukuki mücadele" başlattı. MHP lideri ve Başbakan Yardımcısı Devlet Bahçeli ile DSP Grup Başkanvekili Emrehan Halıcı arasında "Türkçe Sözlük" kavgası yaşanıyor. Emrehan Halıcı'nın sahibi olduğu Halıcı Yazılım Şirketinin Türk Dil Kurumuna ait Türkçe Sözlük'ü elektronik ortama geçirdiğini ve Milli Eğitim Bakanlığı'na sattığını açıklayan Devlet Bahçeli, "Telif haklarının Türk Dil Kurumu'nun zararına olacak biçimde işletilmek istenmesine karşı gerekli hukuki mücadele başlatılmıştır" dedi. AK Parti Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın soru önergesini cevaplandıran Bahçeli, Türkçe Sözlük'ün yayın hakkının Türk Dil Kurumu'na ait olduğunu belirterek, "Ancak bundan yaklaşık 7 yıl önce Halıcı Yazılım A.Ş. ile TDK'nın o dönemdeki başkanı Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun arasında bir anlaşma imzalanmıştır. Halıcı Yazılım AŞ, Meteksan AŞ aracılığıyla Milli Eğitim Bakanlığına satış yapmıştır. Anlaşmada Halıcı Yazılım Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı Emrehan Halıcı'nın imzası bulunmaktadır. Halıcı ile Ercilasun arasında imzalanan anlaşmanın 2876 sayılı kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerini TDK ile TDK yürütme kurulu onaylarının oluşturulması dikkate alınmadan imzalandığı ve hukuki geçerliliğinin olmadığı anlaşılmıştır. Telif haklarının TDK zararına olacak şekilde işletilmek istenmesine karşı da ilgili makamlarca gerekli hukuki mücadele yürütülmektedir" diye konuştu...

<https://www.yenisafak.com/gundem/bahceliden-haliciya-telif-yolsuzlugu-davasi-2704595>).

*

Haber 2: 25 Haziran 2002, “Bahçeli'den Halıcı ile ilgili ilginç açıklama”

ANKARA (İHA) - DSP Grup Başkanvekili, Halıcı Yazılım Şirketinin Sahibi ve Başkanı Emrehan Halıcı ile eski Türk Dil Kurumu Başkanı Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun arasında imzalanan anlaşmanın geçersiz olduğu ortaya çıktı. Başbakan Yardımcısı Devlet Bahçeli, AK Parti Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın yazılı soru önergesini cevaplandırdı. Bahçeli, Elkatmış'ın "1945 yılından beri 9. baskısı yapılan sözlüğü hazırlayan ve yayın hakkı sadece Türk Dil Kurumuna (TDK) ait olan Türkçe Sözlük'ün yayın hakkı hangi sebeple ve ne şekilde başka bir şirkete verildi veya başka bir şirket bu Türkçe Sözlük üzerinde ne sebeple hak iddia etmektedir?" sorusuna şu cevabı verdi: "1945 yılından beri 9. baskısı yapılan Türkçe Sözlük tamamen Türk Dil Kurumu'na ait 2 ciltlik 75 bin madde başı bulunan mükemmel bir eserdir ve resmi yayın niteliğindedir. 10. baskısı 2003 yılında 99 bin kelime olarak yapılacak olan bu eserin yayın hakkını bir devlet kuruluşu olan Türk Dil Kurumu elinde tutmaktadır. Ancak bundan yaklaşık 7 yıl önce 1 Kasım 1995 tarihinde Halıcı Yazılım Sanayi A.Ş. ile Türk Dil Kurumu'nun o dönemdeki Başkanı Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun arasında bir proje anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşmada Halıcı Yazılım Sanayi Şirketi'ni temsilen Yönetim Kurulu Başkanı Emrehan Halıcı'nın imzası bulunmaktadır." Türk Dil Kurumu'nda gerek halen tutuklu bulunan Sayman Mustafa Kurtçuoğlu, gerekse onun suçlarına fiilen veya ihmal yoluyla iştirak

edenlerle ilgili bir ihbar mektubuna dayanılarak yapılan operasyon sonucunda, Türk Dil Kurumu Başkanı Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun, sonraki Başkan Vekili Prof. Dr. Hamza Zülfikar, Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Dr. İsmail Parlatır ile TDK Merkez Sekreteri Halil Selçuk hakkında DGM'de dava açıldığını belirten Bahçeli, cevabında şu görüşlere yer verdi: "Bunun akabinde Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun Kırgızistan Manas Üniversitesi'nde çalıştığından diğerleri gözaltına alınmıştır. Tahakkuk Amiri ve Merkez Sekreteri Halil Selçuk'un kızı gözaltında bulunan babasının zati eşyalarını almak istemiş, bu konudaki eşyanın teslimi için kurulan komisyon, tutanakla odasındaki evrakı teslim etmiştir. Bu sırada ise Halil Selçuk'un masasındaki sümen arasında bu anlaşma ortaya çıkmıştır. 15 yıl süreyle geçerli olan ve Emrehan Halıcı ile Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun tarafından imzalanan anlaşmanın 2876 sayılı Kanun, Tüzük ve Yönetmelik hükümlerinin TDK ile TDK Yürütme Kurulu ve Yüksek Kurum Yönetim Kurulu onaylarının oluşturulması dikkate alınmadan imzalandığı ve hukuki geçerliliği olmadığı görülmüştür. Aynı zamanda Halıcı Yazılım A.Ş. lehine Türk Dil Kurumu aleyhine hükümler taşıdığı düşüncesiyle sözleşmeyi sürdürmek üzere herhangi bir işlem yapılmadan, konu yeni Türk Dil Kurumu Yönetimi tarafından Yüksek Kurum Başkanlığı vasıtasıyla Devlet Bakanlığı ve Başbakan yardımcılığına iletilmiştir." Bu çerçevede gerekli hukuki sürecin başlatıldığını da ifade eden Bahçeli, anlaşmanın imzalandığında ve hâlen Halıcı Yazılım Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı'nın Emrehan Halıcı olduğuna işaret etti. Bir soru üzerine de Bahçeli, Türkçe Sözlük'ten dolayı Türk Dil Kurumu ile Halıcı Yazılım şirketi arasında ihtilaf olduğunu ve davanın yargı aşamasında

olduğunu da belirtti. (<https://www.mynet.com/bahceliden-halici-ile-ilgili-olginc-aciklama-110100027917>).

Haber 3: 31 Temmuz 2002, “TDK’nın iş ahlakı yok”

“DSP Grup Başkanvekili, Halıcı A.Ş. hissedarı Emrehan Halıcı, Türk Dil Kurumu (TDK) Başkanı Prof. Dr. Şükrü Haluk Akalın’ın kendisine yönelik iddialarına sert karşılık verdi. Halıcı, TDK yönetiminin Halıcı A.Ş.’nin kurumla yaptığı sözleşmeden haberi olmadığı ve “sözleşmenin tesadüfen ortaya çıktığı” iddiasını, dün avukatı aracılığıyla yanıtladı. Halıcı yazılı açıklamasında, “Sözleşme ve projeye ilgili yazışma ve belgeler mevcutken, kurumun bunları görmezden gelerek adeta yok kabul etmesini, mantıkla ve iş ahlakıyla bağdaştırabilmek mümkün değildir” görüşünü dile getirdi. Halıcı açıklamasına TDK yayınlarından “Türkçe Sözlük”ün 9. baskısında yer alan “Dizgi: Halıcı Yazılım A.Ş.” ibaresini de ekledi. Halıcı, “Eski yönetimle ciddi bir sürtüşme içinde olduğu anlaşılan TDK’nın bugünkü yönetiminin, projeyi durdurarak kurumu bile bile maddi ve manevi zarara sokma tavırları karşısında”, 31 Ağustos 2001’de TDK aleyhine dava açtığını da vurguladı. TDK’nın bu tarihten 7 ay sonra karşı dava açtığını da belirten Halıcı, “Yani gelişmelerden rahatsızlık duyan ve çözüm için konuyu -siyaset veya başka kanallara değil- yargıya taşıyan taraf Halıcı’dır” dedi. Açıklamada, 3 Temmuz 1995’de şirketleri vergi borcu olan mükellef listesinde yer alan Halıcı Grubu’nun, devlete hiçbir borcunun bulunmadığı da ifade edildi. (<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/tdk-nin-is-ahlaki-yok-88192>).

Aslında ne olmuştu?

15 Nisan 2001 tarihinde Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, TDK Başkanlığına atanır. Aralarında **İsmail Parlatır'ın da bulunduğu bir ekip tarafından fikri mülkiyeti TDK'ya ait Türkçe Sözlük'ün Halıcı Bilgi İşleme peşkeş çekildiğini anlayınca sözleşmeyi iptal eder.** Halıcı Bilgi İşlem'in sahibi Emrehan Halıcı, Parlatır gibi Konyalıdır. Hemşehri dayanışması Emrehan'ın babası Fevzi Halıcıyı yakından tanıyan İ. Parlatır tarafından sağlanır. O yıllarda **TDK=İsmail Parlatır** demektir. 1990'lı yıllarda *Türk Dili* dergisini nerdeyse tek başına hazırladığı yazılarla dolduran Parlatır, *Çınaraltı* dergisi şairlerinden sayılan Fevzi Halıcı'ya da bol bol yazılar yazdırır. Konuşmalar yaptırır, kitaplar yayımlatır.

TDK bu yıllarda Konyalıların kalesi durumuna geçer ve kurumun işleri Konyalı iş adamlarına yasal mevzuata aykırı şekilde verilir. Örneğin 1994-1995 yıllarında Halıcı Bilgi İşlem firmasıyla yapılan görüşmeleri İsmail Parlatır yukarıda da zikrettiğimiz gibi bir yazısında şöyle açıklar:

“(...) Bu konuda çok deneyimli ve bilgisayar ortamında Türkçenin kullanılmasını yürekten destekleyen ve Türkçe yazılım programları üreten Halıcı Bilgi İşlem Firması ile UZUN DEĞERLENDİRMELERDE BULUNDUK. SONUNDA TDK OLARAK BİZ, Türkçe Sözlük'ü geliştirme ve zenginleştirme görevini, Halıcı Bilgi İşlem de bilgisayar ortamında bizim hazırladıklarımızı programlama, işleme ve internete aktarma görevini üstlenmiş oldu.” (“Türkçe Sözlük Bilgisayar Ortamında”, *Türk Dili*, nr. 553, 1998, s. 5).

Bu şaibeli iş sonunda kabak merkez sekreteri ve tahakkuk amiri Halil Selçuk'un başında patlar. **Sözlükçülüğün Parlayan Yıldızı İsmail Parlatır** için tam merkezinde yer almasına rağmen bu netameli işten de sıyrılmayı yüzünün akıyla başarır!..

II. BÖLÜM

PARLATIR'IN YILDIZININ PARLADIĞI YILLAR

2001 yılında kurumdan ayrılan İsmail Parlatır'ın kendi adına sözlükler yayımlama düşüncesi ilk bakışta hayali görünebilirdi. Çünkü Parlatır bunu yaparak, Türk Dil Kurumu'nun yani devletin yapamadığı devasa bir işe soyunmaktaydı. Yapılacak iş ancak bir kurum veya enstitünün yapacağı çapta büyük bir çalışmayı gerektiriyordu. Parlatır bunu yaparak Türk kültürüne hizmet etmek nedir yedi düvele gösterecekti!...

Kurduğu ekiple birlikte **TDK'dan aldığı belleklerde ve toplanan fişlerde yer alan bilgileri sözlük formatında** yeniden düzenler. O yıllarda MÜFEF'in Arşiv (Bilgi-Belge) Bölümü'nde asistan olarak çalışan merhum Yücel Dağlı'yı bulur. Yücel Dağlı son derece çalışkan, dil araştırmaları ve bilgisayar işini iyi bilen biridir. *Evlîya Çelebi Seyahatnamesi*'ni Yapı Kredi Yayınları adına yayımlama çalışmaları yapmaktadır. TDK adına onun da desteğini alır. Böylece sözlükte yer alacak madde başları belirlenir ve dizime geçilir. Projesinin hızla ilerlemesi üzerine yayınevleriyle görüşmelere başlar. Hukuk ve mevzuat kitapları basan büyük bir yayıneviyle anlaşır. Onların teknik desteğini alınca işler çorap söküşü gibi düzene girer. Artık kimse İsmail Parlatır'ı tutamaz ve durduramaz.

2006 yılında 3 bin adet basılan *Osmanlı Türkçesi Sözlük*'ü büyük bir ilgiyle karşılanır. Kısa sürede tükenir ve yeni baskıları yapılır. 2020 yılına kadar 9 baskısı, yani **27 bin âdeti satılır**. Bu başarının

ardından Parlatır, hızla *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*'nü piyasaya ayrı kitaplar hâlinde sürer. Normal bir akademisyenin 30-40 yılda yapamayacağı işleri İsmail Parlatır üç-dört yılda tamamlar. **2006-2017 yılları arasında toplam sayfa sayısı 10 bini bulan 10 sözlük yayımlayan** Parlatır, sözlük alanında önemli bir üne kavuşur, âdeta sözlükçülüğün **Kutup Yıldızı**'na dönüşür.

Karanlıklar aydınlanıyor

Herkesin bildiği gibi gerçeklerin karanlıkta kalmama gibi bir huyları vardır. Sabah doğan güneş dünyayı nasıl aydınlatırsa gerçekler de yalanlarla kaplanan karanlıkları öyle aydınlatır. Parlatır'ın yayımladığı sözlükler ardı ardına piyasaya çıkınca sorular da kendiliğinden gelmeye başlar. Akla ilk gelen sorular şunlardır:

- Formasyonu sözlükçülük olmayan bir akademisyenin bu kadar kısa sürede böyle kapsamlı sözlükleri hazırlaması mümkün müdür?
- Asıl alanı Yeni Türk Edebiyatı olan bir akademisyen bu devasa işi **kurumsal destek almadan** nasıl başarmıştır?
- O zamana kadar yazılan önemli sözlüklerde olmayan kelimeleri Parlatır nasıl tespit etmiş ve anlamlandırmıştır?
- Yalnızca sınırlı düzeyde Fransızca bilen biri nasıl oluyor da yazdığı sözlükte; Arapça, Ermenice, İspanyolca, İtalyanca, Latince, Macarca, Moğolca, Rumca, Rusça, Slavca ve Yunancanın aralarında bulunduğu 14 farklı dile ait sözcükleri kullanabilmiştir?
- Almanca bir kelime bile bilmeyen biri *Türkçe-Almanca Sözlüğe* nasıl editörlük yapmıştır?
- Arapça bilgisi sıfır olan biri nasıl olmuş da *Açıklamalı İslami Terimler Sözlüğü* (Akçağ, 2017) hazırlayabilmiştir?
- **İsmail Parlatır bu sözlükleri neden üyesi olduğu TDK'dan değil de özel yayınevlerinden çıkarmıştır.**

TDK adına sözlük hazırlamak için toplanan fiş miktarı 1 milyon 250 bin civarındadır. Her fiş için kişilere belli bir miktar para ödenmiştir. Bunu fiş sayısı ile çarpınca devletin kasasında trilyonlarca lira harcadığı ortaya çıkmaktadır. DPT veya TDK'nın, yani devletin sisteminden çıkan bu paranın tarama işi bittikten sonra bastırılıp satılacak sözlüklerle karşılanacağı hesap edilir. Çünkü devlette gelir-gider dengesini hesap etmek zorundaydı. Aksi halde kamu zararı doğması söz konusu olacaktı. Ancak TDK'nın, daha doğrusu devletin evdeki hesabı Parlatır'ın parlak fikirleri yüzünden bir türlü çarşıya uyamaz ve bu işten büyük ölçüde zarar eder.

Bellekler nerede?

TDK'nın yıllar önce yayımladığı eski sözlükler ve kitaplardan toplanan fişler bilgisayarlara aktarılıp sözcük başları ve anlamları belirlenmiştir. İsmail Parlatır bilgisayar sisteminde ve harici belleklerde korunan bu bilgilere erişim yetkisine sahiptir. **Parlatır kurum tarafından kullanılması gereken ve planlanan sözcük bilgilerini zimmetine geçirerek kendi çıkarı için kullanmada hiçbir beis görmez.** Nasıl olsa kimsenin fark etmeyeceğini veya konunun üzerine gidilmeyeceğini düşünmüş olmalıdır. Ancak bu devasa yolsuzluğun fark edilmesi ve tuhaflığın tespiti fazla zaman almaz.

Prof. Duman, yaptığı araştırmalar sonucunda TDK'nın veri tabanından yararlanma işini ortaya çıkarır. Bir dilekçeyle durumun incelenmesi için 31 Ağustos 2009 tarihinde kuruma başvurur. O yıllarda TDK'nın başında Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın bulunmaktadır. Halûk Akalın'ın Parlatır'a karşı olumsuz bir rapor vermesi beklenemez. En iyisi Harun Duman'ın sorduğu soruları laf kalabalığıyla geçiştirelim ve işi kapatalım diye düşünür. **TDK Başkanı fahiş bir usul hatası yapar. Şikâyetin asıl muhatabından ve o yıllarda çalışan hiçbir uzman veya memurdan yazılı savunma istemez.** Yalnızca kurul üyesi Prof. Dr.

Mustafa Argunşah'a sözlü talimat vererek intihal temelli bir rapor hazırlamasını ister.

Aşağıda Prof. Dr. Harun Duman'ın TDK'ya yazdığı yazıları ve aldığı yanıtların özetini bulacaksınız. Söz konusu bilgilerin orijinal halleri bu raporun **Ekler** kısmında tarih sırasına göre verilecektir. Konuyla ilgili şikâyetleri içeren dilekçeler ve bunlara alınan yanıtlara geçmeden önce TDK'da 2011 yılında patlak veren bir başka unutulmayan yolsuzluğa kısaca değinmek yararlı olacaktır.

Akrep Operasyonu

1980 sonrasında TDK'da köklü değişikliklere gidilmişti. Kenan Evren'in talimatıyla solcular tasfiye edilmiş, yerlerine güya devlet yanlısı dürüst (!) araştırmacılar getirilmişti. Gerekçelerden biri de solcuların kurumda yaptıkları çalışmalarla Türkçeyi bozdukları ve uydurukçayı öne çıkardıklarıydı. Bu düzenlemelerde önce Prof. Dr. Hasan Eren, ardından Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun başkanlığa atandı. 2000'li yıllarda kurumun imkânları kullanılarak Çeşme'de yapılan bir kurultayda TDK'da yapılan yolsuzluklar nedeniyle Ercilasun kıyasıya eleştirildi. Ercilasun gerçekten dürüst ve şaibesiz bir bilim adamıydı.

Bu suçlamalar üzerine başkanlıktan ayrıldı ve yerine Prof. Dr. Hamza Zülfikar vekâleten atandı. Zülfikar Türk Dili alanında uzman biriydi. Yönetim kuruluna tanıdık bildik kişileri almaya özen gösterdi. Ancak kurumdaki yolsuzluklar ve kokuşma had safhaya ulaşmıştı. İdari personelin aralarında bulunduğu bir grup hakkında Devlet Güvenlik Mahkemesi savcısı Nuh Mete Yüksel tarafından 13 Nisan 2011 tarihinde TDK'daki yolsuzluklarla ilgili "**Akrep Operasyonu**" adıyla kapsamlı bir soruşturma başlatıldı. Bu olay dönemin basınına "**Prof'lara Zimmetten Gözaltı**" başlıklı şu haberlerle yansıdı:

"Türk Dil Kurumunda (TDK) yolsuzluk yapıldığı iddialarıyla ilgili olarak başlatılan "**Akrep Operasyonu**" kapsamında, TDK Başkan Vekili Hamza Zülfikar'ın da aralarında

bulunduğu 4 kişi gözaltına alındı. “Akrep operasyonu” soruşturmasını yürüten DGM Cumhuriyet Savcısı Nuh Mete Yüksel’in talimatıyla, **TDK Başkan Vekili Prof. Dr. Hamza Zülfikar, Yönetim Kurulu üyesi Prof. Dr. İsmail Parlatır, Genel Sekreter Halil Selçuk ile İdari ve Mali İşler Şube Müdürü Ayşe Anıl** gözaltına alındı. TDK’nın eski Başkanı Ahmet Bican Ercilasun hakkında da gözaltı kararı olduğu, ancak Ercilasun’un görevli olarak Kazakistan’da bulunması nedeniyle bu kararın yerine getirilemediği bildirildi. DGM Savcısı Yüksel soruşturmayı, Türk Ceza Kanunu’nun “**Görevi kötüye kullanmak**”, “**zimmete iştirak**” ve “**cürüm işlemek için çete oluşturmak**” hükümlerinden yürütüyor. Soruşturma çerçevesinde daha önce, TDK Saymanı Mustafa Kurtçuoğlu ve veznedar Salih Yılmaz, sevk edildikleri Ankara DGM’de, Ankara 2 No’lu DGM yedek hâkimi Ramazan Aksan tarafından tutuklanmışlardı.” (<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/proflara-zimmetten-gozalti-39237334>).

Aynı haber *Milliyet* gazetesinde “**Yolsuzluğun ‘Dil’i Tutuldu**”, *Türkiye* gazetesinde ise “**Akrep**” sorgusu bayılttı” haberleri ile çıkar. Yapılan soruşturma sonucuna savcı Nuh Mete Yüksel, aldığı ifadelerin ardından 5 kişiyi, Türk Ceza Kanunu’nun “**Görevi kötüye kullanmak, zimmete iştirak ve cürüm işlemek için çete oluşturmak**” suçlarından tutuklanmaları talebiyle DGM Yedek Hâkimliği’ne sevk eder. Nöbetçi Ankara 1 No’lu Yedek Hâkimi Rüstem Çiloğlu’nun, sorguladığı 5 kişiden Genel Sekreter Halil Selçuk ile İdari ve Mali İşler Şube Müdürü Ayşe Anıl’ın tutuklanmalarına karar verir. Diğer 3 kişi ise serbest bırakılır.

Bilim üzerine yemin

TDK’da bu olayın ortaya çıkmasının sebebi çok ilginçtir. Ankara eğlence ve gece hayatında “**Kuşçu**” diye tanınan Çorumlu

sayman Mustafa Kurtçuoğlu'nun savurgan yaşantısı dikkatlerden kaçmaz. Gündüz sıradan bir memur havasında dolaşan Kuşçu gece Ankara ve Kıbrıs gazinolarının vaz geçilmez renkli simalarından biri olur. Hatta hızını alamaz kurumdan ele geçirdiği paralarla Ankara'da bir pavyon bile satın alır. Mahkeme sırasında yaşananlar gerçekten okunmaya değer ibretlik bilgiler içerir:

“Türk Dil Kurumundaki (TDK) yolsuzluk iddialarıyla ilgili 13 sanığın yargılandığı "Akrep Operasyonu" davasında, kurumun eski saymanı Mustafa Kurtçuoğlu 1 trilyon liranın üzerinde parayı zimmetine geçirdiği gerekçesiyle 21 yıl ağır hapis ve 3 trilyon lira ağır para cezasına mahkûm oldu. Eski başkan ve başkanvekilinin arasında bulunduğu 12 sanık beraat etti. Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davanın bugünkü karar duruşmasına, tüm sanıklar ve avukatlarıyla müdahil avukatı katıldı. Müdahil avukatı, eski iddialarını tekrarlayarak, sanıkların cezalandırılmasını talep etti. Cumhuriyet Savcısı Ali İhsan Ersürmeli de geçen celse verdiği mütalaasını tekrar ettiğini bildirdi.

Tutuklu sanık Kurtçuoğlu'nun avukatları, esas hakkındaki savunmalarında, müvekkillerinin 150 milyar lirayı üzerine geçirdiğini itiraf ettiğini, 1 trilyon lirayı zimmetine geçirdiği iddiasının gerçeği yansıtmadığını ileri sürdüler. Bilirkişi raporunda zimmete geçirildiği belirtilen miktarların, kurumun yıllık bütçesinden daha fazla olduğunu savunan Kurtçuoğlu'nun avukatları, rapora itibar edilmemesini istediler. TDK'nın, Başbakanlığın ilgili kuruluğu olarak yasal mevzuatta yer aldığını da savunan Kurtçuoğlu'nun avukatları, **"zimmet", "görevi kötüye kullanma"** gibi memur suçlarından yargılanamayacaklarını savundular. Kurtçuoğlu'nun avukatları, müvekkillerine yönelik **"cürüm işleme için teşekkül oluşturmak"** suçlamasından beraatini ve tahliyesini talep ettiler.

TDK'nın eski başkanı Ahmet Bican Ercilasun'un avukatı, müvekkilinin sayman üzerinde denetim yetkisi olmadığını ve dolayısıyla zimmet suçuna sebebiyet vermesinin mümkün olmadığını ifade ederek, beraat isteminde bulundu. Eski Başkanvekili Hamza Zülfikar'ın avukatı ise esas hakkındaki savunmasında, müvekkilinin mali denetim görevi olmaması nedeniyle zimmete sebebiyet suçunun unsurlarının oluşmadığını iddia ederek, Zülfikar'ın beraatini talep etti. Eski Genel Sekreter Halil Selçuk'un avukatı Teoman Evren ise savunmasında, **müvekkilinin sanatsal bir görev yaptığını**, kurumu gözü gibi koruyarak çalıştığını kaydetti. Bilirkişi raporunda müvekkilinin suç işlediğine dair beyan bulunmadığını ifade eden Evren, Kurtçuoğlu'nun mali konularda tek yetkili olduğunu, dolayısıyla zimmete iştirak için kimseye ihtiyacı olmadığını ileri sürdü. Selçuk'un diğer avukatı Emre İncula da kurumun İş Bankası yatırım hesabında bulunan hisse senetlerini nakde çevirme yetkisi olmadığını, zimmet suçunun ise kurumun cari hesapları üzerinden meydana geldiğini belirterek, beraat talebinde bulundu.

Duruşmada esas hakkında savunmalarını veren diğer sanıklar ve avukatları da suçlamaları reddederek, Kurtçuoğlu'nun suçu tek başına işlemesine neden olacak yetkisi olduğu üzerinde durdular. Son sözleri sorulan sanıklar, beraat isteminde bulunurken, eski Başkanvekili Zülfikar, **"Geçen yıldan bu yana derslerime giremiyorum. Beni bu sıkıntıdan kurtarın. Namusum, şerefim, bilim, Kuran ve okuduğum kitaplar üzerine yemin ederim, suçsuzum"** dedi. Mahkeme Başkanı Hakkı Elvan, duruşmaya verilen kısa aradan sonra, Mustafa Kurtçuoğlu'nun suç işleme biçimi, nedeni ve zararın ağırlığının dikkate alınarak Türk Ceza Kanunu'nun (TCK)

"nitelikli zimmet" suçunu tanımlayan 202/2. maddesi uyarınca ve suçu birden fazla kez işlediği gerekçesiyle 21 yıl ağır hapsine karar verildiğini bildirdi. Mahkeme, Kurtçuoğlu'nu ayrıca, zimmetine geçirdiği 1 trilyon 11 milyar liranın üç katı olan 3 trilyon 33 milyar lira ağır para cezasına mahkûm etti ve tutukluluk hâlinin devamına karar verdi. Mahkeme, Kurtçuoğlu'nun, TCK'nın "**cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak**" suçundan beraatine, diğer 12 sanığın da "**zimmete iştirak**", "**zimmete sebebiyet vermek**" ve "**görevi kötüye kullanmak**" suçlamalarından beraatine karar verdi."

(<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/tdkdaki-yolsuzluga-21-yil-hapis-38421268>).

Duygusal nedenler

Gözaltına alınanlardan Hamza Zülfikar ve İsmail Parlâtır birkaç gün sorgulandıktan sonra serbest bırakılırlar. Soruşturma sırasında TDK Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Hamza Zülfikar, ağlayarak ifade verir. Zülfikar ifadesinde, olayın gerçekleştiği 2011 yılında yurtdışında bulunan TDK Başkanı Ahmet Ercilasun'un, kurumda yolsuzluk yapıldığı ihbarını araştırmakla ilgili kendisini görevlendirdiğini söyler. Zülfikar, Ercilasun'a, "**Ben edebiyatçuyum. Hesap kitap işlerinden anlamam**" dediğini, ancak dinlemediğini belirtir. Hamza Zülfikar: "**Ercilasun bana yardımcı olması için Halil Selçuk'u görevlendirdi. Ben de Selçuk'tan yolsuzluklara ilişkin belgeleri istedim. Belgeler suçlananların lehineydi. Aldığım ifadelerde de herkes suçlamaları reddetti. Sorumluluk Ercilasun ve Selçuk'a aittir.**" diyerek hakkındaki suçlamaları kabullenmez.

Bu davada Parlâtır hakkında yapılan suçlamalar ise daha çok "**duygusal nedenlere**" dayanan basit iddialardır. Bunlar o

yıllarda *Milliyet* gazetesi Ankara muhabiri Tolga Şardan “İşte vurgunun raporu” başlığı altında şöyle sıralanır:

“Başbakanlık Teftiş Kurulu müfettişlerinin hazırladığı "Türk Dil Kurumu" raporu, vurgunun boyutlarını ortaya çıkardı. Milliyet'in ele geçirdiği raporda, müfettişlerin saptamaları şöyle yer aldı:

- Kitap basım işlerinde Türk Tarih Kurumu Basımevinden teklif alınmadı, işler özel belli firmalara verildi.
- Prof. Dr. Ahmet Ercilasun ile Prof. Dr. İsmail Parlatır, yurtdışında oldukları bir tarihte, TDK'da yapılan bir toplantıya katılmış gösterildi ve karşılığında ücret aldı.
- **Parlatır'ın her ay avans aldığı ve bunu daha sonra bazı firmalara ait faturalar ile kapattığı saptandı.**
- **Parlatır'ın 13 gün yurtdışında kalmasına karşın 17 günlük harcırah aldığı, devleti 336 USD zarara uğrattığı belgelendi.**
- **Kuruma art arda 400 pilot kalem alındığı ve Prof. Dr. Parlatır'ın kalemleri depoya teslim etmediği belirlendi.**
(<https://www.milliyet.com.tr/siyaset/profesör-hem-agladihem-de-ifade-verdi-5285429>)

Parlatır için yapılan bu suçlamalar devde kulak kalıyordu. O asıl voleyi 2001 yılında kurumdan ilişkisi kopunca yapacaktı. Dönemin koşulları altında siyasi destekle berat ettirilen TDK yöneticileri arasında Parlatır da yer aldı. Duruşmalar sırasında Kuşçu'nun kurumdan aldığı 140 milyar ile ilgili olarak “**Harcadım ama nereye harcadığımı hatırlamıyorum!**” ifadesi o yıllarda basındaki haberlere yansdı.

Kuşçu tutuklu kaldığı cezaevinde bir rivayete göre beyin kanamasından, bir diğer rivayete görse ise intihar nedeniyle hayatını kaybeder. Bunlar dışında kalan üçüncü bir rivayete göre ise meşhur Kuşçu daha büyük yolsuzlukların örtülmesi için

öldürüldü şeklindedir. Sonuçta TDK'nın kasası boşaltılmış ve milyonlarca lirası buharlaşmıştı. **Buharlaşan bellekleri veya fişleri ise hiç kimse görmemişti, duymamıştı, sormamıştı veya merak dahi etmemişti...**

*

III. BÖLÜM

TDK'YA YAPILAN ŞİKÂyetLER ve ALINAN YANITLAR

Yukarıda gelişim safahatını özetlediğim “TDK’daki sözlük çalışmalarının tuhaf ve inanılmaz öyküsü” ile ilgili 31 Ağustos 2009 ile 6 Temmuz 2020 tarihleri arasından BİMER ve CİMER aracılığıyla TDK hakkında şikâyetlerim oldu. Şikâyetlerimin ana fikri Prof. Dr. İsmail Parlatır’ın kurumda çalıştığı yıllarda kuruma ait bilgileri **ZİMMETİNE GEÇİREREK GÖREV İHMALİ YAPTIĞI VE KAMU ZARARINA** yol açtığı üzerinde yoğunlaşmaktaydı. İsmail Parlatır, TDK sisteminden izinsiz aldığı bilgileri kullanarak çok sayıda sözlüğü 2006-2007 yılından itibaren özel bir yayınevi üzerinden piyasaya sürmüş ve haksız kazanç elde etmişti. Bu bölümde konuyla ilgili yaptığım şikâyetleri tarih sırasına göre iki grup hâlinde özetlemek yararlı olacaktır.

A. Osmanlı Türkçesi Sözlüğü Konusunda Şikâyet ve Aldığım Yanıtlar

(Künyesi: İsmail Parlatır, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi, ISBN: 9786053074656, 2170 s., 9. Baskı. Ücreti 170. 00 TL/ İndirimli 123.00 TL. (28 Temmuz 2020). Aynı sözlüğün okullar için hazırlanan versiyonu: İsmail Parlatır, *Okullar İçin Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi, ISBN: 9786051573519, 882 s.)

TDK'na yapılan 1. Şikâyet

31 Ağustos 2009 tarihinde TDK Başkanlığına başvuruda bulunarak geçmiş yıllarda Türk Dil Kurumu (TDK) Sözlük Bilim ve Uygulama Kolunda üye ve başkan olarak çalışan, bu çerçevede “**Türkçenin Tarihî Sözlüğü Projesi**”ni yürüten Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* (Ankara: Yargı Yayınevi 2006, 2164 s.) başlıklı bir kitap yayımladığını belirttim. Bilim çevrelerinde, söz konusu kitabın hazırlanması sırasında TDK tarafından uzman kişilere yaptırılan taramalardaki fişlerin kullanıldığı görüşü yaygın olarak dile getirilmektedir. Konuyla ilgili ayrıntılı bilimsel bir eleştiri yazısı hazırlayıp konuyu yargıya ve basına taşımayı düşünmekteyim. Bu maksatla, 24 Nisan 2004 tarihi itibarı ile yürürlüğe giren, 4982 sayılı “**BİLGİ EDİNME KANUNU**”na dayanarak, dilekçe ekindeki Başkanlığınızı ilgilendirdiğini düşündüğüm soruların cevaplandırılmasını talep ediyorum” diyerek başvurumu yaptım ve şu soruları sordum.

1) Atasözü ve deyimler dışında 62.800 söz başı ve 75.000 civarında söz içeren 2164 sayfalık bir sözlüğün, bir ekibin veya kurumun (TDK) katkıları bulunmaksızın sözlük bilimci (leksikolog) olmayan “tek bir kişi” tarafından hazırlanması mümkün müdür?

2) Prof. Dr. İsmail Parlatır tarafından hazırlanan sözlük yayımlandıktan sonra, Kurumunuz bu eserle ilgili herhangi bir inceleme, araştırma veya değerlendirme yapmış mıdır? Yapmışsa hangi sonuçları elde etmiştir, yapmamışsa gerekçeleri nelerdir?

3) Yeni Türk Edebiyatı Profesörü olan ve yayımladığı çoğu metin çevirimine dayanan 34 kitaptan 20 adedini başkalarıyla ortak çıkararak İsmail Parlatır'ın bu kapsamda geniş çaplı bir çalışmayı yapma imkân ve ihtimali yoktur. Bilim çevreleri tarafından kişisel olarak böyle kapsamlı bir sözlük hazırladığına dair hiçbir bilgi bulunmayan Prof.

Parlatır'ın, Kurumunuzun malı olan tarama fişlerini kullanma ihtimali var mıdır? Varsa bunların kullanılması yasal bir temele dayanmakta mıdır?

4) Söz konusu fişleri hazırlanması için Kurum tarafından hangi araştırmacılara ne kadar ücret ödenmiştir?

5) Hazırlanan fişlerin akıbeti ne olmuştur? Şu andaki durumları nedir?

6) Arapça, Ermenice, İspanyolca, İtalyanca, Latince, Macarca, Moğolca, Rumca, Rusça, Slavca ve Yunancanın aralarında bulunduğu 14 farklı dile ait sözcüğün yer aldığı sözlükte verilen örnek cümleler ve sözbaşı olarak kullanılan kelimelerin, deyim ve atasözlerinin Kurumunuz tarafından yaptırılan projelerle ilgisi hangi düzeydedir?

7) Prof. Dr. İsmail Parlatır, bu sözlüğü yayımlamadan önce Kurumunuzdan yazılı bir izin, onay veya görüş almış mıdır? Yoksa yetkilerini kötüye kullanıp kuruma ait bilgileri uhdesine mi geçirmiştir?

8) Prof. Parlatır'ın bilimsel şüphe ve eleştiriye sebep olan bu çalışması konusunda TDK'nın bir zarara uğraması söz konusu mudur? Bu zararın telafisi için söz konusu kişiyle ilgili herhangi bir yasal başvuru yapılmış mıdır?

9) Konunun yargıya ve basına intikal ettirilmesi durumunda TDK'nın alacağı pozisyon konusunda düşünceleriniz nelerdir?

10) Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın yaptığı bu yayın faaliyetini bilim ahlâkına ve yasalara uygun buluyor musunuz? **(TDK Evrak kayıt/Gelen Evrak: 2985/1 Eylül 09-Süreyya Salurluoğlu).**

TDK'dan 1. Şikâyete Gelen Yanıtlar

Yaptığım bu başvuruya istinaden o yıllarda kurumun başında olan Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, 30 Ekim 2009 tarihinde bir yanıt

gönderdi. Sorduğum sorulara karşılık verdi. Sorulara verilen yanıtlar ve bunların yorumları aşağıda yer almaktadır:

TDK Başkanı Prof. Dr. Halûk Akalın'ın verdiği yanıtlar

Harun Duman (HD) Soru 1: Atasözü ve deyimler dışında 62.800 söz başı ve 75.000 civarında söz içeren 2164 sayfalık bir sözlüğün, bir ekibin veya kurumun (TDK) katkıları bulunmaksızın sözlük bilimci (leksikolog) olmayan “tek bir kişi” tarafından hazırlanması mümkün müdür?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 1: Çağdaş sözlükçülükte sözlükler ekip çalışması ile hazırlanmaktadır. Türk Dil Kurumu olarak da herhangi bir sözlüğün sağlıklı bir biçimde hazırlanabilmesi için geniş katımlı grupların oluşturulup konunun uzmanlarının bir arada çalışması gerektiğine inanmaktayız. Bundan dolayı hem ölçünlü (standart) dilimizin sözlüğü olan *Türkçe Sözlüğü*'n hem dilimizde kullanılan sözlerin tarihî gelişimini gözler önüne serecek tarihsel sözlüğün hem terim sözlüklerinin hem de diğer sözlüklerimizin hazırlanması için çalışma grupları oluşturmaktayız. Şemsettin Sami, B. Toven, Redhouse gibi geçmişte tek başına sözlük hazırlayan kişilerin bulunduğu bilinmektedir. Ancak günümüzde sözlükler hem ekip çalışmasıyla hem de bilgisayar destekli olarak hazırlanmaktadır. Yazınızda sorduğunuz sözlüğün hazırlanmasına Kurumumuzun hiçbir katkısı olmamıştır.

(Yorum 1: TDK'nın araştırmacılara yaptırdığı 1.250.000 adet fişin sorumluluğu yanında, bilgisayar veri tabanı ve harici belleklerin korunması işini İsmail Parlatır'ın eline vererek katkı sağladığı aşikârdır. Kurumun hiçbir katkısı olmamıştır ifadesi görev ve yetkilerini kullanmadığı için yolsuzluğa sebep olan bir yöneticinin suçu kendi üstünden atma çaba ve gayretidir.

Başkanın İsmail Parlatır'ı Şemseddin Sami (1850-1901) Mehmet Bahaeddin Toven (1881-1959), James Redhouse (1811-1892) gibi en az 6-7 dil bilen ve gerçek anlamda leksikolog olan insanlarla mukayese etmesi ve onlara benzetmesi akla ziyan bir iştir. Kurumun hiçbir katkısı olmamıştır ifadesi ise çok iddialı ve gerçekleri yansıtmayan bir değerlendirmedir. Sayın başkan "Kurumun dolaylı katkısı olmuştur ancak bundan benim haberim olmamıştır" dese daha doğru olacaktı.)

HD Soru 2: Prof. Dr. İsmail Parlatır tarafından hazırlanan sözlük yayımlandıktan sonra, kurumunuz bu eserle ilgili herhangi bir inceleme, araştırma veya değerlendirme yapmış mıdır? Yapmışsa hangi sonuçları elde etmiştir, yapmamışsa gerekçeleri nelerdir?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 2: Kurumumuzun Bilim Kurulu üyelerinin seçimini sağlayan 2876 sayılı Kanun'un ilgili maddeleri iptal edilmiş olduğundan yeni dönem üyeleri seçilememektedir. **Bu nedenle Kurum olarak sınırlı sayıdaki çalışanımızla ancak kendi çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Piyasada yayımlanan kitapları incelemek başlı başına bir mesai ve çalışan gerektirir. Bundan dolayı Prof. Dr. İsmail Parlatır tarafından hazırlanan *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* tarafımızdan incelenmemiştir. Ancak anılan eserin incelenmesi işini bir öğretim üyesi üstlenmiştir.**

(Yorum 2: TDK'nın başlıca kuruluş amacı dil araştırmalarıdır. Kurum bu amaçla bütçesinin ve mesaisinin büyük kısmının sözlük araştırmalarına harcamıştır. Eski bir TDK Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Başkanlığı yapmış eski bir üyenin son derece kapsamlı hazırlanan sözlüğünü kurumun görmemesi ve bununla ilgili araştırma başlatmaması görev ihmali dışında

yapılan işe ortak olmak şeklinde yorumlanabilir. Verilen yanıtta inceleme işini bir öğretim üyesi üstlenmiştir ifadesi **külliye yalandır**. Burada adı geçmeyen ancak ilerleyen tarihlerde adı geçecek olan Prof. Dr. Mustafa Argunşah kendisine bu konuyla ilgili yazılı bir görevlendirme yapılmadığını belirtmiştir. Bu da TDK Başkanı Halûk Akalın'ın kendi hatalarını örtbas etmek için İsmail Parlatır'ı koruduğuna veya onunla bilinçli olarak ortak hareket ettiğine işaret etmektedir.)

HD Soru 3: Yeni Türk Edebiyatı Profesörü olan ve yayımladığı çoğu metin çevirime dayanan 34 kitaptan 20 adedini başkalarıyla ortak çıkararak İsmail Parlatır'ın bu kapsamda geniş çaplı bir çalışmayı yapma imkân ve ihtimali yoktur. Bilim çevreleri tarafından kişisel olarak böyle kapsamlı bir sözlük hazırladığına dair hiçbir bilgi bulunmayan Prof. Parlatır'ın, Kurumunuzun malı olan tarama fişlerini kullanma ihtimali var mıdır? Varsa bunların kullanılması yasal bir temele dayanmakta mıdır?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 3: Kurumumuzda sözlük çalışmaları birkaç değişik biçimde sürdürülmektedir. Devlet Planlama Teşkilatı tarafından parasal olarak desteklenen “**Türkiye Türkçesi Sözlükleri Projesi**” kapsamında değerlendirilen ve XIII-XV. yüzyıllara ait el yazmalarındaki sözleri içerecek olan sözlüğümüz **Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü** için bu dönemlere ait **209 adet el yazması eser yaklaşık 150 bilim adamı** tarafından taranmıştır. Taranan fişler Kurumumuzun deposunda saklanmaktadır. Aynı projenin “**Eski Sözlüklerin Yayına Hazırlanması**” alt dalında ise tarihî sözlüklerimizi günümüz alfabesiyle yayımlamak amaçlanmış ve bugüne kadar **Burhan-i Katı, Lehçe-i Osmani, Lehçetü'l-Lügat, Lügat-ı Cûdî, Mükemmel Osmanlı Lügati, Resimli Türkçe Lügat, Yeni Türkçe Lügat** olmak üzere yedi kitap yayımlanmıştır. Bu sözlüklerin tamamı

kitap satış birimimizde bulunmaktadır. Kurumumuzun mali olan tarama fişlerini DİŞARIDAN BİR KİŞİNİN kullanma ihtimali bulunmamaktadır.

*(Yorum 3: TDK Başkanının verdiği yanıt tam bir mugalatadan ibarettir. Başkan, kuruma ait fişleri kurum dışından bir kişi değil kurum içinde görevli olan ve bizzat **Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Başkanlığı** yapan kişi tarafından kopyalandığının farkında değildir veya bunu gizlemektedir. DPT'nin tarama fişlerini depoda saklamak için yaptırdığını düşünmek ise abesle iştigaldir. Parlatır'ın daha önce kurum tarafından yayımlanan ve kurumun mali sayılan, yani copyright hakkı TDK'ya ait olan **Burhan-i Katı, Lehçe-i Osmani, Lehçetü'l-Lügat, Lügat-ı Cûdî, Mükemmel Osmanlı Lügati, Resimli Türkçe Lügat, Yeni Türkçe Lügat** kitapları tek tek alıp incelememiş bu kitapların yer aldığı dijital nüshalarını kopyalayarak kendi çalışmalarında kullanmıştır. Zaten İbrahim Cudi efendiye ait olan sözlüğü proje olarak hazırlayan ve 2006 yılında kurumda yayımlayan da kendisidir. Parlatır telif haklarını az bulmuş olacak ki diğer çalışmaları kurumda yayımlamıştır. Kuruma ait fiş ve bellekler Akalın'ın iddia ettiği gibi dışardan bir kişi değil kurumun içinde ve olayların merkezinde olan biri tarafından ele geçirilip kullanılmıştır. 11 yıl TDK Başkanlığı yapan bir kişinin bunu bilmemesi veya haberdar olmaması doğal bir durum değildir.)*

HD Soru 4: Söz konusu fişleri hazırlanması için Kurum tarafından hangi araştırmacılara ne kadar ücret ödenmiştir?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 4: *Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü için fiş hazırlayanlar konuyla ilgili araştırma ve çalışmalar yapan kişilerle üniversitelerimizin Türk diliyle ilgili bölümlerinde görev alan bilim adamlarıdır. Taramalar 1995-2005 yılları arasında yapılmıştır. Tarayıcılara fiş ücreti olarak*

fişlerin tarandığı zamana ait göstergenin yine o döneme ait memur maaş katsayısıyla çarpılmasıyla elde edilen miktar ödenmiştir. Bundan dolayı fiş başına ödenen miktarda yıllara göre farklılıklar bulunmaktadır.

*(Yorum 4: Bu miktar yıllara göre farklılıklar taşısa da kümülatif olarak bu proje için ne kadar bütçe ayrıldığı ve bunun ne kadarının kullanıldığı kurum kayıtlarında mevcut olması gerekir. Her fiş için ödenen ücret ortalama 1 lira olsa en az 1.250.000 TL. bu amaçla harcanmıştır. TDK eski Başkanı Halûk Akalın burada **BİLGİ EDİNME KANUNU**'na aykırı davranarak kurumun elindeki bilgileri gizlemekte ve yasal anlamda suç işlemektedir.)*

HD Soru 5. Hazırlanan fişlerin akıbeti ne olmuştur? Şu andaki durumları nedir?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 5: *Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü için hazırlanan yaklaşık 1.250.000 fiş 3. maddede de belirtildiği gibi **Kurumumuzun deposunda saklanmaktadır.** Fişler alfabetik olarak sınıflandırılmış ve sözlüğe alınması gereken fişlerin bir bölümü belirlenmiştir.*

*(Yorum 5: Kurumun deposuna girmeden önce fişlerin bir örneğinin alınıp alınmadığı veya bilgisayar dizgilerinin Parlatır tarafından ele geçirilmesi konusunda açıklayıcı bir bilgi ne yazık ki verilmemiştir. Parlatır daha önce de belirttiğim gibi 1999 yılında yayımladığı makalesinde **"BU FİŞLER BİLGİSAYAR ORTAMINA GEÇİRİLMEMEYE BAŞLANMIŞTIR"** ifadelerini kullanmıştır. Kurumda 11 yıl başkanlık yapmış Akalın'ın bundan haberdar olmaması anlaşılabilir değildir. Devletin milyonlarca lirayı araştırma fişlerini depoda saklamak için yaptırdığını söylemek anlaşılabilir bir savunma değildir. Bu **"Ben araştırmayı yaptırdım kaymağını başkaları yesin"***

mantığıyla açıklanabilir. Yasal anlamdaki yorumu da kurumu ve kamuyu zarara sokmaktır.)

HD Soru 6: Arapça, Ermenice, İspanyolca, İtalyanca, Latince, Macarca, Moğolca, Rumca, Rusça, Slavca ve Yunancanın aralarında bulunduğu 14 farklı dile ait sözcüğün yer aldığı sözlükte verilen örnek cümleler ve sözbaşı olarak kullanılan kelimelerin, deyim ve atasözlerinin Kurumunuz tarafından yaptırılan projelerle ilgisi hangi düzeydedir?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 6: 2. maddede de gerekçeleriyle belirtildiği üzere söz konusu eser incelenmemiştir. Söz konusu eserin incelenmesi bittiğinde bu konuda bir bilgi vermek mümkün olabilecektir.

(Yorum 6: Şikâyet başvurusu üzerinden yaklaşık 10 yıl geçmesine rağmen söz konusu eserle ilgili inceleme yapılmamış olması ve ilgililer hakkında herhangi bir kovuşturma veya disiplin soruşturmasına geçilmemiş olması düşündürücüdür.)

HD Soru 7: Prof. Dr. İsmail Parlatır, bu sözlüğü yayımlamadan önce Kurumunuzdan yazılı bir izin, onay veya görüş almış mıdır? Yoksa yetkilerini kötüye kullanıp Kuruma ait bilgileri uhdesine mi geçirmiştir?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 7: Prof. Dr. İsmail Parlatır *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* adlı çalışmasını yayımlamadan önce Kurumumuzdan herhangi bir izin isteğinde bulunmamıştır. Üçüncü maddede belirtilen yayımladığımız yedi eserden herkes gibi kendisinin de yararlanmış olma ihtimali bulunmaktadır.

(Yorum 7: Kamu kurumlarında bu tür önemli görevler üstlenen üye veya başkanların yaptıkları işten menfaat elde etmesi ahlaken ve hukuken yanlıştır. Kurum başkanı usul hatası yaptığı ve

kurumun malını gerektiği gibi koruma altına almadığı için ortaya çıkan olumsuz durumu örtme çabasına girmiştir.)

HD Soru 8: Prof. Parlatır'ın bilimsel şüphe ve eleştiriye sebep olan bu çalışması konusunda TDK'nın bir zarara uğraması söz konusu mudur? Bu zararın telafisi için söz konusu kişiyle ilgili herhangi bir yasal başvuru yapılmış mıdır?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 8: Serbest piyasa koşullarına göre dışarıda yayımlanan eserler Kurumumuza zarar veremez. Kurumumuzun yayınları ilgili kişiler tarafından daima kaynak eser olarak gösterilmektedir. Ancak Kurumumuzun yayınlarının yasa dışı yollarla çoğaltılması, taklit edilmesi doğrudan doğruya suçtur.

*(Yorum 8: TDK Başkanlığı elindeki malzemelerin yasal olmayan yollarla kullanılmasına göz yumarak kurumu büyük ölçüde zarara uğratmıştır. Parlatır'ın hazırladığı Osmanlı Türkçesi Sözlüğü her biri 3 bin adetten olmak üzere yaklaşık 10 baskı yapmıştır. Beher fiyatı 150.000 liradan satılan sözlüğün yazarına, yayıncısına ve dağıtıcısına kazandırdığı meblağ 4 milyon 500 bin TL üzerindedir. **Eski para ile 4,5 trilyonluk bir kamu zararı söz konusudur.** Bu miktara diğer yayımlanan sözlüklerin gelirleri de eklenince ortaya 10 milyonluk (eski parayla 10 trilyon) bir meblağ çıkmaktadır. Bir noktada **TDK 10 milyon lira kazanmaktan mahrum edilmiştir.***

HD Soru 9: Konunun yargıya ve basına intikal ettirilmesi durumunda TDK'nın alacağı pozisyon konusunda düşünceleriniz nelerdir?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 9: Yargı Yayınevinin Kurumumuzla hiçbir ilgisi yoktur. Konunun yargıya veya basına yansıtılması durumunda Yüksek Kurum Hukuk Müşavirliği durumu değerlendirir, haklarımızı korumak üzere gerekli işlemleri yapar.

(**Yorum 9:** Bu işlemleri daha önce yapılmasını kim veya kimlerin neden engellediği ve hangi çıkar gruplarının bu yağmadan kâr elde ettikleri önceden araştırılmalıydı.)

HD Soru 10: Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın yaptığı bu yayın faaliyetini bilim ahlakına ve yasalara uygun buluyor musunuz?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 10: Herkesin “kendi” çalışmasını istediği biçimde gerçekleştirme özgürlüğü vardır. Eğer bir yayın, bilim ahlakına ve yasalara uymuyorsa bunu hiç kimse hoş göremez.

(**Yorum 10:** TDK Başkanı kendi kurumunda yapılan yolsuzluğu görmemekte ısrar etmesi anlaşılabilir bir durumdur. Zira aksi durumda kendisi de bu tuhaf ve bulaşık işin bir yerlerinde kirlenecektir. Ancak Parlatır'ın çalışmasını “kendi” çalışması olarak görmesi bakar körlükten başka bir şey değildir. Bunu alanında uzman imajına sahip birilerinin yapması acı veren bir durumdur. Kişisel hırs ve kazancın bu tür ideallerin önüne geçtiğini gösteren somut bir olgudur.)

B. Atasözleri-Deyimler Sözlüğü Kitaplarıyla İlgili Şikâyetlerim ve Alınan Yanıtlar

(Kitapların künyceleri: İsmail Parlatır, Atasözleri, Ankara: Yargı Yayınevi, 2008, 574 s. / İsmail Parlatır, Deyimler, Ankara: Yargı Yayınevi, 2008, 963 s.)

TDK'ya Yapılan 2. Şikâyet

14 Eylül 2009 tarihinde TDK Başkanlığına başvuruda bulunarak bu kez İsmail Parlatır'ın iki sözlük daha yayımladığını bildirdim. Künyesi yukarıda verilen bu sözlüklerde TDK'nın yayında olan sitesindeki (www.tdk.gov.tr) bilgileri bazen çok az değiştirmiş, bazen de aynen kullanıldığını belirttim. Dilekçe ilişişinde örnekleme yöntemiyle elde ettiğim misallere yer vererek benzerliklerin normal olmadığından bahsettim. Parlatır'ın yayımladığı kitaplarının arka kapak yazısında, atasözleri ve deyimlerin sayısının **mevcut benzer kitaplarda 8.500 civarında olduğunu ve kendisinin bu sayıyı 15.425'e çıkardığını belirtmektedir**. Bunlardan **5.076'sı atasözü, 10.349'u ise deyim** olduğunu ve bu durumla ilgili olarak Kurumunuzdan aşağıdaki bilgileri edinmek istiyorum diye başvuruda bulundum:

- 1) Copyright hakkının Kurumunuza ait olmasına rağmen, sayın Parlatır'ın yaptığı alıntılar izinli mi olmuştur? Kurum bu izni hangi yasal dayanaklara göre vermiştir?
- 2) Alıntılar izinsiz yapılmışsa Kurum, Prof. Parlatır hakkında şimdiye kadar herhangi bir işlem yapmış mıdır? Yapmamışsa sebepleri nelerdir?
- 3) Sayın Parlatır, 6.975 adet atasözü ve deyimini Kurum kaynaklarını kullanmadan elde etmesi mümkün müdür?
- 4) Sayın Parlatır'ın gerek yöntem, gerek açıklama benzerlikleri bir tesadüf müdür? TDK mevzuatı böyle tesadüflere müsaade etmekte midir?
- 5) Sayın Parlatır'ın yayımladığı kitaplarda, "Türk Dil Kurumu Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu E. Başkanı" sıfatını kullanması yasal ve ahlaki midir?

6) Sayın Parlatır'ın büyük ölçüde Kurum imkânlarını kullanarak hazırladığı bu üç eserin yayım hakkını Yargı Yayınevine vermesi Kurumu ne ölçüde zarara uğratmış olabilir? Yazar ve yayıncı hakkında herhangi bir dava açılması düşünülmekte midir?

Bu dilekçede sunduğum soruların 04 Nisan 2004 tarihi itibarı ile yürürlüğe giren, 4982 sayılı “**BİLGİ EDİNME KANUNU**”na dayanarak, cevaplandırılmasını talep ediyorum diyerek taleplerimi sonlandırdım.

Yapmış olduğum bu şikâyetimin ekine de İsmail Parlatır'ın kitapları ile TDK'nın web sitesinde yer alan atasözleri ve deyimlerin benzerliğini gösteren aşağıdaki listeyi koydum.

*

**TDK Web Sayfası ve Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın
Kitaplarındaki
Atasözleri ve Deyimlerin Karşılaştırılma Örnekleri
(14 Eylül 2009)**

Atasözleri

(P, A: Prof. Dr. İsmail Parlatır, *Atasözleri*, Ankara, Yargı Yayınevi, 2008)

§ **aba vakti yaba, yaba vakti aba**

Gereksinimler vaktinden önce ve ucuz olduğu zaman karşılanmalıdır. (TDK Web)

Kişi ihtiyaçlarını vaktinden önce ve ucuz olduğu zaman karşılamalıdır. (P, A: 49)

§ **abanın kadri yağmurda bilinir**

Bir şeyin gerçek değeri, ancak ona çok ihtiyaç

duyulduğu zaman iyi anlaşılır (TDK)

Bir nesnenin değeri veya önemi ona gerek duyulduğu zaman anlaşılır. (P, A: 49).

§ abdal düğünden, çocuk oyundan usanmaz

Bir kimse sevdiği işi sürekli olarak yapmaktan bıkmaz.
(TDK)

Bir kimse sevdiği işi tekrar tekrar veya sürekli yapmaktan usanmaz; o işten gocunmaz (P, A: 50)

§ abdalın dostluğu köy görününceye kadar

Çıkarı dolayısıyla yakınlık gösteren kimse, işini yürütecek başkalarını bulduğunda sizinle ilgisini keser.

Menfaat peşinde koşanlar veya bu yolda yakınlık gösterenler, işleri görülünce hemen ortadan kaybolurlar
(P, A: 50).

§ abdalın karnı doyunca gözü pabucundadır (yolda olur)

Çıkarına düşkün kimselerin arkadaşlığu işi bitinceye kadardır (TDK)

Çıkarıcı kimsenin yakınlığu işi bitinceye kadardır (P, A: 50).

§ ağa borç eder, uşak harç

Ağa para sıkıntısı içinde olup borç etse de uşak, bunu anlamaz ve bol harcamayı sürdürür (TDK)

Ağa para sıkıntısı içinde olup borç etse de, uşak hâlden anlamaz ve bol harcamayı sürdürü (P, A: 63)

§ ağacı kurt, insanı dert yer

Kurt ağacı nasıl içten içe kemirirse dert de insanı içten içe yer bitirir (TDK).

Kurt ağacı nasıl içten içe yiyerek çürütürse dert ve sıkıntı da insanı öyle yıpratır. (P, A: 63)

§ ağaç yeşert meyve getirsin, oğlan büyüt ekmek getirsin

Erkek evlat meyve veren ağaç gibidir, günü gelince evin geçim yükünü hafifletir (TDK)

Erkek çocuk gücüyle kuvvetiyle meyve veren ağaç gibidir; iyi ve faydalı çocuk günü gelince evin geçim yükünü üzerine alabilir (P, A: 65)

§ ağanın alını terlemezse ırgadın burnu kanamaz
İşveren işçisi ile birlikte çalışmazsa işçi işe var gücüyle sarılmaz (TDK).

İşçiyi çalıştıran onunla birlikte çalışmazsa, işçi işe var gücüyle kendini vermez (P, A: 65)

§ arslan postunda gönül dostunda

Her şey kendi yerinde değer kazanır (TDK).

Her şey kendi yerinde değer kazanır (P, A: 103)

§ arslanın adı çıkmış, çakallar baş keser

Haksızlık veya kötülük yapacağı düşünülen kişi yerine bu konuda adı ön plana çıkan kişiler asıl haksızlığı ve kötülüğü yaparlar (TDK).

Haksızlık veya kötülüğü esas yapanlar dururken adı kötüye çıkanlar suçlanır (P, A: 103).

§ ata binersen Allah'ı, attan inersen atı unutma

Ata bindiğin zaman hayvanı hırpalama, attan indiğin zaman da onun yemini, suyunu, tımarını unutma (TDK).

Ata bindiğin zaman insafı elden bırakma, hayvanı fazla hırpalama; attan inince de onun bakımını eksik etme (P, A: 107).

Deyimler

(P, D: Prof. Dr. İsmail Parlatır, *Deyimler*, Ankara, Yargı Yayınevi, 2008)

§ bağ bozmak

Bağın üzümlerini toplamak (TDK).

Bağın üzümlerini devşirmek ve baği derleyip toparlamak (P, D, 139)

§ bağrına basmak

1) Kucaklamak: “İzmir'den kalkıp Mısır'a kadar beni görmeye, beni okşamaya, beni bağrına basıp sevmeye gelirdi.” -Y. K. Karaosmanoğlu. 2) Biriyle ilgilenerek onu koruyup kayırmak, yetiştirmek: “Sen onu bambaşka duygularla, heyecanlarla bağrına basmak isteyeceksin.” -E. Bener. (TDK).

Kucağına almak, kollarıyla sıkıca sarmak, 2. Birini koruyup kayırmak, yetiştirmek (P, D, 140)

§ bağrını ezmek

Üzölmek, dertlenmek: “Kışlanın uğrunda bir ufak mezar / Anama söylemen bağrını ezer” -Halk türküsü (TDK).

İçin için dertlenmek, üzölmek (P, D.: 140)

§ bedduası tutmak

İlenci yerine gelmek (TDK).

Birinin ahı veya ilenci yerine gelmek (P, D:168)

Bu birkaç örnekten de anlaşılacağı gibi İsmail Parlatır TDK'dan yalnızca atasözleri ve deyimleri almamış açıklamaları da almıştır. Bazen ihtiyaç yerine gereksinim, misal yerine örnek gibi sözcük

değişiklikleri, bazen de ifadelerin yerlerini değiştirerek aklınca işi kitabına uydurmaya çalışmıştır.

**TDK Başkanı Prof. Dr. Halûk Akalın'ın
Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü ile ilgili sorularına verdiği
yanıtlar**

TDK eski başkanı Prof. Akalın 30 Ekim 2009 tarihli resmi yazı ile sorularına ve iddialarına şu yanıtları vermiştir.

“Türk Dil Kurumu olarak *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*'müzü **21-23 Mayıs 2009** tarihinde Kafkas Üniversitesiyle ortaklaşa düzenlediğimiz II. Uluslararası Ağız Araştırmaları Çalıştayı'nın ilk günü olan 21 Mayıs günü Genel Ağ (İnternet) ortamında kullanıma açtık. Bu çalışmanın veri tabanı, Kurumumuz tarafından yayımlanan Türkçe Sözlük esas alınıp bazı yeni düzenlemeler yapılarak oluşturulmuştur.

(Yorum: İ. Parlatır Atasözleri ve Deyimler sözlüklerini 2008 yılında yayımladı. TDK ise başkanın ifadesine göre bunları 2009 yılında erişime açtı. Bu da kurumun konuyla ilgili çalışmaları çok önceden başlattığını ve bilgileri belleklerde (veri tabanında) muhafaza ettiğini açıkça göstermektedir. Bu aynı zamanda Parlatır'ın TDK'dan bir yıl erken davranıp parsayı topladığı anlamına gelmekte ve kurumun kendi çalışmalarına sahip çıkmadığını işaret etmektedir.)

HD Soru 1: Copyright hakkının Kurumunuza ait olmasına rağmen, sayın Parlatır'ın yaptığı alıntılar izinli mi olmuştur? Kurum bu izni hangi yasal dayanaklara göre vermiştir?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 1: Prof. Dr. İsmail Parlatır *Atasözleri ve Deyimler* adlı çalışmalarını yayımlamadan önce Kurumumuzdan herhangi bir izin isteğinde bulunmamıştır. Kurumumuz da Prof. Dr. Parlatır'a herhangi bir izin veya yetki vermemiştir.

*(Yorum 1: TDK Başkanlığı'nın copyright hakkı kuruma ait olan yayınları başkasının kullanımına izin vermesi yasal açıdan suçtur. Bana bu yanıtları veren Başkan Halûk Akalın, 24 Ekim 2006 tarihinde dijital platformda yayımladığı bir yazıda kullandığı şu ifadelerle çelişmektedir: "Sözlük hazırlamak çok ciddi bir iştir. Özellikle de eş anlamlılar ve karşıt anlamlılar sözlüğünü hazırlamak dil bilgisinin yanı sıra kültür birikimini de gerektirir. Bu tür çalışmaları yapacak olanların, **Kurumumuzun birikiminden yasal yollarla yararlanmaları gerekir.** Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın, Türk Dil Kurumu Başkanı, <http://tdk.org.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EF49964733C74D9E44>).*

İsmail Parlatır'ın yasal yollarla yararlanmadığını bildiği halde başkanın bu konu üzerine gitmemesi şaibe doğuran bir durumdur.

HD Soru 2: Alıntılar izinsiz yapılmışsa Kurum Prof. Parlatır hakkında şimdiye kadar herhangi bir işlem yapmış mıdır? Yapmamışsa sebepleri nelerdir?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 2: Prof. Dr. İsmail Parlatır tarafından yayımlanan *Atasözleri ve Deyimler* adlı kitaplar 2008 yılında yayımlanmıştır. Bizim ağ ortamındaki çalışmamız ise 2009 yılında yayımlanmıştır. Bundan dolayı Kurumumuzdan izin almadığı için herhangi bir işlem yapılmamıştır.

(Yorum 2: Kurumun sayfalar dolusu atasözü ve deyimini bir yılda hazırlayıp ağ üzerinden yayımlaması imkânsızdır. Bu da söz konusu çalışmanın yıllar öncesinden hazırlandığını ve bilgisayaradaki veri tabanında korunduğunu gösterir. Bu durum İsmail Parlatır'ın kendi kitaplarında kullandığı bilgileri buradan aldığını gösteren kuvvetli bir karinedir.)

HD Soru 3-4: Sayın Parlatır, 6.975 adet atasözü ve deyimini Kurum kaynaklarını kullanmadan elde etmesi mümkün müdür? Sayın Parlatır'ın gerek yöntem gerek açıklama benzerlikleri bir tesadüf müdür? TDK mevzuatı böyle tesadüflere müsaade etmekte midir?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 3-4: İlgili kişiler tarafından kaynak eser olarak daima bizim yayımladığımız çalışmalar kabul edilmektedir. Herkes gibi Prof. Dr. Parlatır'ın da yayımlanmamış eserlerimizden yararlanma yetkisi bulunmamaktadır. Yayımlanmamış çalışmalarımızın yetkisiz kullanımı suçtur. Ancak yayımlanmış eserlerimizden herkes gibi Prof. Dr. Parlatır da yararlanabilir.

(Yorum 3-4: Gerçek sorun tam bu noktada ortaya çıkmaktadır. Parlatır bu kadar kapsamlı çalışma yapmak için Kurumdan yazılı izin almış mıdır? Bilgisayar ve belleklerdeki bilgileri kendi çıkarı için izinsiz kullanmış mıdır? Kuruma ait sözlüklerin kurumun çıkarına uygun olmayacak şekilde kullanımı suç teşkil etmekte midir? TDK ve kamu bu yolla zarara uğramış veya uğratılmış mıdır? Ortaya çıkan kamu zararının sorumlusu/sorumluları kimlerdir?).

HD Soru 5: Sayın Parlatır'ın yayımladığı kitaplarda, "Türk Dil Kurumu Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu E. Başkanı" sıfatını kullanması yasal ve ahlaki midir?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 5: Herkes bir önce bulunduğu makamın adını veya unvanını önüne "eski" sıfatını koyarak kullanabilir. Bu konuda yasal herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır.

(Yorum 5: Yorumsuz).

HD Soru 6: Sayın Parlatır'ın büyük ölçüde Kurum imkânlarını kullanarak hazırladığı bu üç eserin yayım hakkını Yargı Yayınevine vermesi Kurumu ne ölçüde zarara uğratmış olabilir? Yazar ve yayıncı hakkında herhangi bir dava açılması düşünülmekte midir?

TDK Başkanı H. Akalın'ın Yanıtı 6: Yargı Yayınevinin Kurumumuzla herhangi bir ilgisi yoktur. Konunun yargıya veya basma yansıtılması durumunda Yüksek Kurum Hukuk Müşavirliğinin görüşü doğrultusunda işlem yapılacaktır.

(Yorum 6: Konuyu yasal anlamda yargıya taşınması gereken ve sürecin sağlıklı ilerlemesini sağlaması gereken merci TDK Kurum Başkanlığı'dır. Başkanlık bunu yapmayarak görev ihmali yapmış ve kurumun soyulmasına göz yummuştur.)

*

SON ŞİKÂYETLER ve ALINAN YANITLAR

30 Aralık 2009 tarihli TDK Başkanlık yazısında yaptığım şikâyetlerin Prof. Dr. Mustafa Arğunşah tarafından inceleneceğinin belirtilmesine ve aradan 11 yıl geçmesine rağmen Arğunşah'ın yaptığı araştırma ve incelemelerle tarafıma bir bilgi gelmedi. Bunun

üzerine 6 Temmuz 2020 tarihinde CİMER'e başvurarak incelemenin akıbetini öğrenmeye çalıştım. Yaptığım başvuruda kısaca şu iddiaları ve istekleri dile getirdim: "1995-2005 yılları arasında Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu Başkanlığı gibi görevler yapmış olan Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın yayımladığı:

- a. Osmanlı Türkçesi Sözlüğü (Ankara: Yargı Yayınevi 2006, 2164 s.)
- b. Atasözleri (Ankara Yargı Yayınevi, 2008, 574 s.)
- c. Deyimler (Ankara: Yargı Yayınevi, 2008, 936 s.)

isimli hayli hacimli kitaplarla ilgili ciddi iddialarda bulunmuştum. TDK Başkanlığınca bana gönderilen 30 Ekim 2009 tarih 23399 sayılı yazıda konunun ayrıntılı olarak Prof. Dr. Mustafa Argunşah tarafından incelendiği belirtilmiştir. Aradan geçen 11 yıla rağmen tarafıma bu hususta herhangi bir bilgilendirici yazı gönderilmediği gibi işin akıbetinin ne olduğu konusunda hiçbir açıklama yapılmamıştır. **Büyük ölçüde kamu zararına yol açtığı aşikâr olan konuyu yargıya intikal ettireceğim.** Bu nedenle bütün yasal haklarım saklı kalmak koşuluyla sayın Prof. Dr. Mustafa Argunşah'ın raporunun tarafıma **İVEDİLİKLE** gönderilmesini istiyorum. Söz konusu rapor hazırlanmamışsa gerekçelerini öğrenmek ve konunun başkanlığınız tarafından yeniden ciddiyetle ele alınmasını talep ediyorum."

Bu başvuruma istinaden şimdiki TDK Başkanı sayın Prof. Dr. Gürer Gülsevin doğru bir usul kullanarak eski başkan Şükrü Halûk Akalın ve Mustafa Argunşah'tan yazılı görüş talep etmiştir. 11 yıl kurum Başkanlığı yapan Halûk Akalın'ın konuyla ilgili "**savunma**" yazısı **tarihe geçecek nitelikte ibretamizdir:**

*

TÜRK DİL KURUMU BAŞKANLIĞINA

27.07.2020

İlgi: 27.07.2020 tarihli ve E-63434571-622.03-1750 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ve ekindeki dosyayı inceledim.

Başvuruda bulunan Prof. Dr. Harun DUMAN, 2009 yılında önce Türk Dil Kurumu sonra da Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlıklarına başvurarak Prof. Dr. İsmail PARLATIR'ın hazırlamış olduğu ve bir özel yayınevi tarafından çıkarılmış olan *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, *Atasözleri* ve *Deyimler* adlarındaki üç kitabının **Türk Dil Kurumunda yürütülen çalışmalara dayalı olup olmadığı** hususlarının araştırılmasını istemişti.

TDK Başkanlık görevini ifa ettiğim o yıllarda 2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'nun Bilim Kurulu, Yürütme Kurulu, Kol, Komisyon vb. kurullarının oluşumunu sağlayan maddelerinde yapılan bir düzenlemenin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi yüzünden AKDITYK ve bağlı kuruluşlarında hiçbir yetkili kurul olmadan çalışmaları gerçekleştirmeye gayret ediyorduk. Aslında TDK'de 40 üyeli Bilim Kurulunun bulunması, bu kurul üyelerinden seçilen Yürütme Kurulunun idari, mali konularda icracı birim olarak, yine aynı Bilim Kurulu üyelerinden oluşan kol ve komisyonların ise bilimsel konularda yetkin birimler olarak çalışması gerekiyordu. 15 Nisan 2001 tarihinde atandığım TDK Başkanlığı görevinde yalnızca 4 ay Bilim Kurulu üleriyle çalışma fırsatı bulmuştum. 2001 yılının Ekim ayının ortalarında Bilim Kurulu üyeliklerinin düştüğü, Kanun'daki mülga maddeler

yüzünden yeni üyelerin seçilemeyeceği bildirilince bir bilim kurumu olan Türk Dil Kurumunda akademisyen olarak tek başıma kaldım.

İdari, mali, bilimsel bütün konulardan sorumlu yönetici olarak bütün işlerin üstesinden gelemeyeceğim açıktı. Bunun üzerine 2876 sayılı Kanun'da yer alan üniversitelerden akademisyenlerin katılımıyla TDK'de veya üniversitelerde Çalışma Grubu kurulabileceği hükmünden yararlanarak AKDITYK Yönetim Kuruluna sunduğum önerilerle TDK'nin görev alanına giren konularda **eserler, sözlükler hazırlamak, yabancı sözlere karşılıklar bulmak ve terimler türetmek, dil bilgisi, yazım, sesletim vb. Türk dili ile ilgili çeşitli konularda bilimsel görüş oluşturmak üzere çalışma grupları kurulmasını sağladım.** Çalışma grupları bir yandan bu konularda çalışırken diğer yandan Kurumun işleyişinde karşı karşıya bulunduğumuz sorunların çözümünde fikir alışverişinde bulunduğum istişare kurulu işlevini yerine getiriyordu. Söz gelimi mali konularla ilgili bir sorun olduğunda İktisat Terimleri Sözlüğü Çalışma Grubu üyelerine, hukuki sorunlar karşısında Uluslararası İlişkiler Sözlüğü Çalışma Grubundaki hukukçu üyelere danışıyordum.

Prof. Dr. Harun DUMAN'ın söz konusu eserlerle ilgili yazıları geldiğinde de konuyu Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu Çalışma Grubu toplantısında gündeme aldım. O dönemdeki üyelerden Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH, iddiaları araştırabileceğini söyleyerek konuyu üstlendi. Başlangıçta bu konuda Prof. Dr. ARGUNŞAH'tan bir rapor beklemiştik. Ancak Prof. Dr. DUMAN'ın TDK ve AKDITYK Başkanlıklarına vaki başvurularına cevaben gönderilen ayrıntılı yazılarımız ilgili uzmanın da katkılarıyla tarafımca hazırlanmış ve imzama

gönderilmişti. Biri altı maddelik, diğeri on maddelik cevabi yazılarımızda başvuruçunun istediğı bütün bilgiler verilmişti.

Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu Çalışma Grubunun sonraki toplantısında **Prof. Dr. ARGUNŞAH, Prof. Dr. PARLATIR**'ın eserlerinin TDK'nin yayınlarından intihal edildiğı yolunda herhangi bir bulguya rastlamadığını söylediğinde üyelerle Başkanlığımızca hazırlanan ve Prof. Dr. DUMAN'a gönderilen yazıları paylaştığımda Prof. Dr. ARGUNŞAH, bu yazılarda belirtilen görüşlere ekleyebileceğı bir başka bulgusu olmadığını, yazılacak bir başka husus bulunmadığını ifade etti. Diğer üyeler de aksi bir görüş bildirmediler. Konuyla ilgili bütün belgeler, kayıtlar TDK arşivinde bulunmaktadır.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Şükrü Halûk AKALIN

Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı

CİMER'e yaptığım başvuru ve rapor talebim üzerine Erciyes Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Mustafa Argunşah 4 madde, iki sayfalık raporu alelacele hazırlamış ve TDK Başkanlığına göndermiştir. TDK'ya yapılan **şikâyetlerimi** hiç görmediğı ve okumadığı anlaşılan Mustafa Argunşah'ın konuyla ilgili 11 yıl sonunda yazdığı 27 Temmuz 2020 tarihli raporu şöyledir:

TÜRK DİL KURUMU BAŞKANLIĞINA

İlgi: 27.07.2020 tarih ve 622.03-1749 sayılı yazınız

İlgi yazıyla, Harun Duman'ın 06.07.2020 tarihli başvurusuyla ilgili bilgi notu istenilmektedir. Konuyla ilgili görüşlerim şunlardır:

Prof. Dr. Harun Duman, 31 Ağustos, 14 Eylül ve 17 Kasım 2009 tarihlerine Türk Dil Kurumu Başkanlığına başvurarak, daha önce Kurum'da çalışmış olan Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın 2006 ve 2008 yıllarında yayımladığı Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Atasözleri, Deyimler adlı üç kitabının Türk Dil Kurumu'nun çalışmalarından **intihal yoluyla alındığını**, bu konularda araştırma yapılmasını istemişti.

O tarihlerde Kurum'da bilim kurulu, yürütme kurulu vb. herhangi bir kurul yoktu. Kurum'daki akademik kadro yalnız başkan ve yardımcısından ibaretti. Fakat çeşitli çalışma grupları oluşturulmuş, bu gruplar bazen Kurum'da bazen de başka şehirlerde toplantılar yaparak projeler yürütüyordu. Ben de Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu Çalışma Grubu üyesi olarak bazen haftada bazen on beş günde bir defa Ankara'ya gelerek çalışmalara katılıyordum.

Bu toplantıların birinde Kurum Başkanı Prof. Dr. Ş. Halûk Akalın, Harun Duman'ın dilekçelerinden bahsetmiş ve sorduğu sorulara gerekli cevapları verdiklerini söylemişti. **İki kez verilen cevaplarda bu iddiaların gerçeği yansıtmadığı gerekçeleriyle birlikte aktarılmıştı.** Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu Çalışma Grubu'nda Başkan, Duman'ın daha geniş bir araştırma istediğini belirtmiş, **bu görevi de sözlü olarak tarafıma** tevdi etmişti. Parlatır'ın adı geçen eserleri

üzerinde yaptığım detaylı araştırmalarda şu sonuçlara varmıştım:

1) Parlatır'ın Osmanlı Türkçesi Sözlüğü tamamen özgün bir çalışmadır. Kurum'da yayımlanan sözlüklerden istifade edilmiş olabilir. Kurum'un yayımladığı sözlüklerin Arap harfli özgün metinlerine herkesin ulaşması mümkündür. Bunlar 1928 yılından önce yayımlandıkları için telif hakkı süresi de dolmuştur. **Parlatır da Osmanlı Türkçesini iyi bildiği için, bilgileri Kurum'un yayımladığı sözlüklerden değil, bu sözlüklerin özgün baskılarından almış olabilir. Bunun hangisinden aldığını ispatlamak mümkün değildir. Kurum yayınlarından istifade etmiş olması da intihal sayılamaz.**

2) Parlatır'ın Atasözleri ve Deyimler kitaplarını yayımladığı 2008 yılında Kurum'un Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü yoktu. İddia, Parlatır'ın bu sözlükleri hazırlarken Türkçe Sözlük'ten istifade ettiği veya aynen aldığı yönündedir. Bunun da ispatı mümkün değildir. Atasözleri ve deyimler anonim ürünlerdir. Türkiye'de son yüz yılda yayımlanmış onlarca atasözleri ve deyimler sözlüğü bulunmaktadır. Parlatır'ın hem tarihî kaynaklardan hem de daha önce yayımlanmış bu sözlüklerden alıntı yapması doğaldır.

3) Yaptığım inceleme ve karşılaştırmalarda İsmail Parlatır'ın hazırlamış olduğu üç kitabın da Kurum'un yayınlarından alındığı/çalındığı, bunların intihal oluşturduğu yönünde bir bulguya rastlanmamıştır.

4) Tarafıma sözlü olarak verilen görevi yerine getirmiş, araştırma ve incelemelerimde elde ettiğim sonuçları adı geçen çalışma grubunda üyelerle ve başkanla paylaşmıştım. Kurum'un Harun Duman'a daha önce yazdığı 6 ve 10

maddelik iki cevap yazısında ortaya konulan görüşlere ekleyebileceğim herhangi bir bulgu olmaması sebebiyle bunun tekrar yazılmasına gerek duyulmamıştır.
Gereğini saygıyla arz ederim. 27.07.2020

Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH
Erciyes Üniv. Edebiyat Fak. Öğr. Üyesi.

*

(Prof. Argunşah raporunun yorumu: Mustafa Argunşah'ın kuruma yapılan yasal ve resmî bir başvuruyu incelemek için yazılı olarak değil de sözlü olarak atanması önemli bir *usul hatasıdır*. Vaki şikâyetlerimde bir kere dahi olsun "İNTİHAL"den bahsetmediğim hâlde başkan ve raportör konuyu basite indirgeyip intihal şeklinde değerlendirmeyi uygun görmüşlerdir. Bilindiği gibi intihal bir bilginin veya görüşün kaynak gösterilmeden kullanılmasına verilen addır. Oysa İsmail Parlatır bilimsel anlamda bir intihal yapmamış, göz göre göre kurumun içini boşaltmış, haksız kazanç elde edip çok ama çok ciddi miktarda kamu zararına yol açmıştır. TDK Başkanı Halûk Akalın ise bu konuda bir soruşturma dahi açma gereği hissetmeyerek görev ihmali yapmıştır.)

*

IV. Bölüm

SÖZLÜKLERİN ve SÖZCÜKLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

İsmail Parlatır dünyada eşine ve emsaline az rastlanır şekilde 2009-2017 arasında yayımladığı sözlükleri yıllara göre şöyle gösterebiliriz:

- ***2006.** *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi, 4. Bs., 2164 s., ISBN: 9786051571308.
- ***2008.** *Atasözleri*, Ankara: Yargı Yayınevi, 574 s.; ISBN: 9789944177498.
- ***2008.** *Deyimler*, Ankara: Yargı Yayınevi, 963 s., ISBN: 9789944177504.
- ***2010.** *Okul Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi, 787 s.; ISBN: 9789944177382.
- ***2010.** *İlkokul Türkçe Sözlük*, Ankara: Yargı Yayınevi, 712 s.; ISBN: 9789944177917.
- ***2013.** (Ed.), *Almanca-Türkçe Sözlük* (Haz: Esmeray Tural), Ankara: Yargı Yayınları, xiii, 782 s., ISBN: 9786053523147.
- ***2014.** *Okullar için Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi, 881 s., ISBN: 9786051573519.
- ***2015.** *Okullar İçin Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi, 882 s., ISBN: 9786051573519.

★**2015.** *Fransızca-Türkçe Sözlük*, Ankara: Yargı Yayınevi, ix, 837 s.; ISBN: 9786053520542.

★**2017.** *Açıklamalı İslami Terimler Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları, 794 s. ISBN: 9786053423447

Yıllara göre Parlatır'ın yayımladığı sözlük ve sayfa sayıları		
Yıllar	Sözlük sayısı	Sayfa sayısı
2006	1	2164
2008	2	1573
2010	2	1499
2013	1 (Ed.)	782
2014	1	881
2015	2	1719
2017	1	794
Toplam 11 yılda	10 sözlük	9.412 sayfa

Bunlar benim araştırmalarım sonucu elde ettiklerimdir. Bu sayının eksilme değil artma olasılığı çok yüksektir. Söz konusu eserlerden özellikle *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* dikkat çekici özelliklere sahipti. Eserin **sunuş** kısmında Parlatır şunları söylemektedir:

*“(...) sözlük “atasözü” ve “deyim”ler dışında **75.000 civarında söz ve 62.860 sözbaşını** içerdiğini söylemek isterim. Bu sayısal veri, bu ilk yayım için sanırım hiç de küçümsenecek düzeyde olmasa gerek.”*

Sunuş, yöntem açıklamaları ve dizin kısmı hariç, sözlüğün tamamı 1.858 sayfadan ibaretti. İçerdiği bazı sözcükler aşağıda görüleceği

gibi Osmanlı Türkçesi ve Türkçe üzerine yazılmış belli başlı sözlüklerde bile bulunmamaktadır.

Bilinmeyen sözcükler

Parlatır'ın hazırladığı *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* yalnızca sayfa sayısı, söz ve sözbaşı açısından farklı değildir. **En önemli farklılığı alanla ilgili belli başlı sözlüklerde olmayan sözcükleri de içermesidir.**

- **Peki İsmail Parlatır kuruma ait bellekler ve fişlerden yararlanmadan bu sözcükleri nasıl ve nereden bulmuş olabilir?**
- **Sözcükleri bulduğunu farz edelim. Bu sözlüklerde olmayan kelimelerin ne anlama geldiğini nereden tespit etmiştir?**

Örnekleme yöntemiyle yalnızca **BA** hecesini inceleyerek elde ettiğimiz sonucu burada paylaşmak istiyorum. İsmail Parlatır'ın sözlüğünde olup da diğer sözlüklerde olmayan **BA** ile başlayan sözlüklerin sayısı **175** kadardır. Buna benzer karşılaştırma alfabenin diğer harf ve heceleri ile yapıldığında Parlatır'ın sözlüğünde yer alıp da diğer sözlüklerde yer almayan kelimelerin bir hayli fazla olduğu görülecektir.

Parlatır âdeta bir **sözcük avcısı** gibi Osmanlı Türkçesinin Amazon ormanlarına girmiş ve gün yüzüne çıkmamış sözcüklerini tespit etmiştir. Yalnız Türkçe değil Osmanlı Türkçesiyle ilgili: Arapça, Ermenice, İspanyolca, İtalyanca, Latince, Macarca, Moğolca, Rumca, Rusça, Slavca ve Yunancanın aralarında bulunduğu 14 farklı dile ait sözcükleri gün ışığına çıkarmayı başarmıştır (?!).

XIX. yy. edebi metinleri dışında farklı bir uzmanlık alanı olmayan bir akademisyenin yaptığı bu iş tam anlamıyla **NOBEL**'e layık olmalıdır. Ancak gelin görün ki ne çalıştığı üniversite ne TDK, ne Tarih Kurumu, ne Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu

Başkanlığı ne de Kültür Bakanlığı onun bu gayretini görmemiş ve küçük bir ödül veya plaket (TDK: **onurluk**) dahi takdim etmemişlerdir. Bu ülkemizdeki değer bilmezliğin en bariz ve acınası örneklerinden biridir! Oysa İsmail Parlatır “**eserim**” diye nitelediği çalışmasının sunuşunda amacını şöyle açıklamaktaydı:

“*Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* ilk çıkışı ile **gerek söz varlığı gerek yazım yanlışlıkları bakımından elbette pek çok eleştiriyi beraberinde getirecektir**. Bu eleştiriler, özellikle sonraki baskılar için **sözlüğümüze** çok değerli katkılar sağlayacaktır. Bu konuda uzmanlaşmış meslektaşlarımızın ve dostlarımızın katkıları beklediğimi özellikle vurgulamakta yarar görüyorum. Son söz olarak da şu dileğimi ile getirmek isterim. **Uzun yılların birikimi ve emeği ile ortaya çıkan bu ESERİMİN beklediğim ve umduğum bir boşluğu doldurması beni son derece mutlu edecektir. Bu mutluluk ise bilim adına olacaktır** (Kavaklıdere, Kasım 2006, Prof. Dr. İsmail PARLATIR).”

Bilim adına 2009-2017 yılları arasında 10 bin sayfalık yekûn tutan sözlükler hazırlayan birine bilim dünyasının ve devlet kurumlarının değer vermemesi ve sahip çıkmaması düşündürücüdür. **Bu ülkemizdeki bilim ve kültür alanında yaşanan kadir bilmezliğin somut bir örneğidir**. En fazla yaralayıcı tarafı ise Parlatır'ın bu sözlüklere karşı takındığı ilgisizliktir. İsmail Parlatır'ın bu ilgisizliğe onurlu şekilde davranıp karşı tavır almaması onun bilim adamlığına verdiği değer ve önemden kaynaklanıyor olmalıdır.

Sözlük karşılaştırmaları

Yukarıda belirtildiği gibi Parlatır tarafından 2006 yılında yayımlanan *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*'nün dikkat çeken yönlerinden biri daha önce yayımlanmış sözlüklerde bulunmayan kelimeleri ihtiva etmesidir. Aşağıdaki tabloda örnekleme yöntemiyle yalnızca **BA-** ile başlayan sözcükler kısaltmalarla gösterilen 10 sözlükle

karşılaştırılmıştır. Çok sayıda sözcüğün alanın en önemli kaynak eserleri sayılan bu sözlüklerde bulunması Parlatır'ın sözcükleri tespit ederken TDK'nın veri tabanından ve fişlerinden yararlandığını gösteren açık kanıtlardır. Parlatır'da bulunan sözcüklerin TDK veri tabanı ve fişleri ile karşılaştırılması halinde bu iddia ispat edilebilecektir. İsmail Parlatır'ın *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü* ile karşılaştırılan sözlükler şunlardır:

Derleme Sözlüğü (<http://tdk.gov.tr/derlemesozlugu>)

DEVELLİOĞLU, Ferit (2005). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*; Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları, 22. Baskı.

DOĞAN, D. Mehmet (2001). *Doğan Büyük Türkçe Sözlük*, Ankara: Vadi Yayınları, 1452 s.

MUALLİM NÂCÎ (2009). *Lûgat-ı Nâcî*: [Haz. Ahmet KARTAL] Ankara: TDK Yayınları.

ÖZÖN, Mustafa Nihat (2012). *Büyük Osmanlıca-Türkçe Sözlük*, 11. Bs., İstanbul: İnkılap Yayınları.

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali (1995). *Türkçe Sözlük*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

REDHOUSE, James (1974). *A Turkish and English Lexicon*, Beyrut: Librairie Du Liban

ŞEMSEDDİN SAMİ (2012). *Kâmûs-ı Türkî (Latin Harfleriyle)*, [Haz: Yrd. Doç. Dr. Raşit GÜNDOĞDU, Yrd. Doç. Dr. Niyazi ADIGÜZEL, Ebul Faruk ÖNAL], İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık, 2. Baskı.

Tarama Sözlüğü (<http://tdk.gov.tr/taramasozlugu>)

Türkçe Sözlük, (2005). 10. Bs., Ankara: TDK Yayınları, ss. 2244.

İsmail Parlatır'ın hazırladığı *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*'nde bulunan, ancak yukarıda künyesi verilen 10 sözlükte bulunmayan ve TDK'nın yaptırdığı “**Türkiye Türkçesi Sözlükleri Projesi**”nden elde edildiği düşünülen sözcüklerden **BA-** ile başlayan sözcükler aşağıda yer almaktadır:

bāc-ı tamğa: Her türlü mal alım satımının vergisi.

badaşmak: Bağdaşmak.

badok: Dingil, öküz arabasının tekerlerini tutan bağ.

bağrı başlı: Yüreği yaralı (kimse).<baş yara

bahādirāne: Kahramana yakışır biçimde, yiğitçe.

bahadırı: Yiğitlik, bahadırılık.

bañıllık: Cimrilik.

bağdırmağ: Bakmağa yönlendirmek, Tabibe göstermek.

bağır şaşı: Makalit.

bağır şozu: Göz taşı.

bağır-hāne:<T.+ Far. Bakır işlenen yer.

bağışlu: Bk. Bakışlı. Bakma biçimi ve tarzı olan.

bağlava alayı: **baklağ>baklava** Ramazan'ın on beşinci gününden sonra yeniçeri askerine saray mutfağından yapılan ikramı götüren alaya ve bu törene verilen isim.

bağyāz: Yeni ev alanların yakınlarına ve çevresine verdiği ziyafet.

balabanlanmağ: Balaban gibi davranmak.

balballanmağ: Yas tutmak, velveleye vermek.

baldağ: Kılıç kabının halkası.

balgamlu: Balgamı çok olan.

balık ağusu: Balık stleğeni, balık öldüren, sığır kuyruğu, sarı sütleğen.

balık řuzāđı: Olta.

balıkar: Zool. Balıkçıl.

balşa resmi: Kesimlik büyükbaş hayvanlar iin alınan vergi.

balşa şapı: Balta tutacağı; mec. Yardakı, pohpohu.

balşaladı: Blklerini ya da amirlerini sürekli tenkid etme, yerme.

bamyacı:bk. Bamyacı (Yenieri ocağında bir sınıf, özellikle Amasya'da yetişen kaliteli bamyacı sebebiyle oradan gelen askerler iin kullanılırdı.

baņ barmağı: şehadet parmağı.

baņ ev: Büyük adır. Dede Korkut'ta geen bir kullanımdır.

banbul şurdı: Kuduz böceği.

baņırma: Bağırmak.

baayorurken <bak-a +yuru-r-ken: Bakarken, baktığı sırada.

baır para: Kırk paraya kadar olan madeni kuruş.

barma: Bırakmak, salıvermek.

bāřıllı: Beyhdelik.

başıleşmek: Yavaşlamak, yavaş davranmak.

başkalı: Valilik.

başpazarı: Bitpazarı.

başrık: Hristiyanların ruhanî lideri, patrik.

başrıklık: Patriklik.

başurmak: bk. Basırmak (saklamak, gizlemek) /y/ ile yaşurmak 'örtmek gizlemek' olarak düzeltilmeli.

baş alkışçı: Yeri geldikçe padişahı alkışlayan divân-ı hümayun çavuşlarının başı.

baş bart: Yara bere, çıban.

baş binbaşı: Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye adlı askerî birlik içinde yer alan tertip adlı her alayın komutanına verilen ad.

baş buñluğ: Sıkıntı, acı, çaresizlik.

baş çanağı: Kafatası.

baş çenberi: Baş örtüsü

baş dört: bk. Baş bart (yara bere)

baş eri: Komutan

baş şeker: Kelle şeker.

baş uyluğ: Sivilce.

baş yeli: Serserilik.

başcuğaz: Kellik.

başdaş: Arkadaş, akran.

başgün: Ters dönmüş, baş aşağı olmuş; kutsuz, uğursuz.

başgüne: bk. Başgün (ters dönmüş; uğursuz)

başhalife: (Türkçe+Arapça birleşik sözcük) Halife unvanını taşıyan kalem katiplerinin en kıdemlisi ve başkanı.

başlu: bk. Başlı (başı olan; yuvarlak top; önemli, esaslı; İleri gelen, başa geçen).

başmubassır: Okullarda düzen sağlayan gözetmenlerin başı.

başmuķāşāpacı: (Türkçe+Arapça birleşik sözcük)
Tanzimattan önce devlete ait arazinin kesimi ve kiraya verilmesi işlerine bakan görevlilerin başı.

başmuķayyid: (Türkçe+Arapça birleşik sözcük) Resmî dairelerde gelen evrakları kaydeden görevlilerin başı.

başmüsevid: (Türkçe+Arapça birleşik sözcük)
Müsevitlerin, yazıcıların başı.

başra: Başına, baş tarafına

başra: Başına, baş tarafına.

başrāğib: Manastırda yönetimden sorumlu ve rahiplerin başı olan kimse.

batı ķarayel: Kuzeybatıdan esen yel.

batırlanmaķ: Cesaret etmek.

batırlanmaķ: cesaret etmek.

batir: Cesur, yiğit, kahraman.

bay ķapu: <bay Eski Türkçe 'zengin' devlet kapısı.

bayağılayın: Benzeri gibi, sıradan, eskisi gibi.

bayça: :<bay Eski Türkçe 'zengin' Zengin.

bayraķ altı: Ordugâh.

bāzār başı: Pazar ve ķarşı ağası.

Yukarıdaki sözcüklerin toplam sayısı 71 adettir. TDK fiş ve belleklerinden alındığı düşünülen bu sözcükler **BA-** harfindeki diğer sesli harfler için (**ba-be-bı-bi-bu-bü-bo-bü**) yapıldığında sözcük sayısı 568'i bulmaktadır. Osmanlı alfabesindeki sessiz harf sayısı 21 olduğu düşünülürse 568 X 21: **11.928** sözcüğün İsmail Parlatır sayesinde gün yüzüne çıkarıldığı anlaşılır. Bunlara sesli harflerle başlayan kelimeler de eklenince bu sayı tahmini olarak 15-20 bini ulmaktadır.

Bir başka ifadeyle İsmail Parlatır hazırladığı sözlüğünde TDK'nın yaptırdığı *Tarama* ve *Derleme* sözlükleri dâhil diğer 10 sözlükte bulunmayan ifadeleri belirlemiş ve tanımlamıştır. **Bu da İsmail Parlatır'ı sözlüklerin parlayan yıldızı yapmaya yetmiştir. Diğer konular ise TDK tarafından araştırılması ve irdelenmesi gereken veya gerekmeyen tali konulardır. Önemli olan iş bilmek kılıç kuşanmaktır.**

Sözlük hazırlama süreci nasıl gelişti?

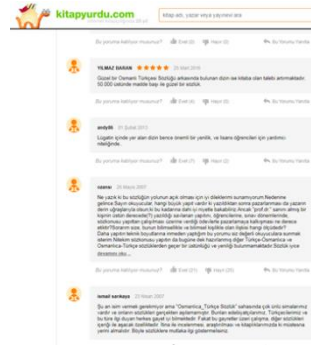
Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın, 11 yıl içinde toplam sayfa sayısı 10 bini bulan 10 sözlüğü yayımlama süreci aşağıdaki aşamalardan geçerek gerçekleşir:

1. 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra TDK'da çalışanlar tasfiye edilir. İsmail Parlatır, 1983 yılında yeniden oluşturulan TDK üyeliğine seçilir.
2. 1988 yılında bir grup uzmanla birlikte kurum adına *Türkçe Sözlük* hazırlama ekibinde yer alır. 1136 sayfa tutarında yayımlanan bu sözlükle sözlük alanında yapacağı çalışmalar için ilk adımı atar.
3. 1994 yılında Hamza Zülfikar ve Nevzat Gözaydın'la *Okul Sözlüğü* adı altında 864 sayfalık ikinci bir sözlüğün hazırlanmasında katkı sağlar.
4. 1995 yılında TDK Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu üyeliği ve başkanlığı görevlerini üstlenir. Bu unvanıyla kurumdaki eski-

yeni sözlük çalışmalarının toplandığı bellekleri (dijital verileri) uhdesine geçirir.

5. TDK, 1995-2000 yılları arasında, koordinatörlüğünü İ. Parlatır'ın yaptığı DPT'nin desteklediği *Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü Projesini* başlatır. 150 akademisyenin yıllarca çalıştığı proje sonucu sayıları 1 milyon 250 bini aşan fiş Parlatır'ın elinden geçerek kurum depolarına konur.
6. İ. Parlatır sözlük çalışmaları dışında 1997-2008 yılları arasında *Güzel Yazılar* başlığı altında kurum adına çok sayıda antoloji hazırlayan ekibin tek ve değişmez **başkanı** olur. Ne amaçla hazırlandığı açıklanmayan, bilimsel kıstaslardan uzak, fahiş hata ve yanlışlarla dolu bu çalışmaların birinci baskısı 1996, ikinci baskıları 2000 yılında yapılır. Birinci hamur kâğıda, sıvama ciltli ve kuşe şömizle yayımlanan kitaplarla kurum zarara uğratılır.
7. 2876 sayılı Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'nun Bilim Kurulu, Yürütme Kurulu, Kol, Komisyon vb. kurullarının oluşumunu sağlayan maddelerinde yapılan yeni bir düzenlemeyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilir. Bunun üzerine 2001 yılının Ekim ayının ortalarında Parlatır ve ekibinin Bilim Kurulu Üyelikleri düşer.
8. 2001 yılı sonbaharına kadar TDK'yla organik bağı olan Parlatır, yaklaşık 18 yıl boyunca kurumun içini dışını bilen bir tecrübeye sahip olur. Sözlük Bilim ve Uygulama Kurul Başkanlığı yaptığı sırada elinde bulundurduğu belleklerin dijital kopyasını alarak kurum dışına çıkarır.
9. Asıl görev yaptığı yer olan Ankara Üniversitesi DTCTF'nde lisansüstü öğrencilerden 10-15 kişilik bir ekip kurarak sözlük alanında elinde bulundurduğu bilgileri değerlendirmeye çalışır. Bu öğrencileri bazen emrivaki bazen de cüzi bir ücretle çalıştırır.

10. Bu bağlamda Marmara Üniversitesi öğretim elemanlarından Yücel Dağlı'dan TDK adına çalışma yapıyorum diye teknik destek alır.
11. Osmanlıca Sözlük'te yer alan Arap harfli fontlarda sıkıntı yaşaması üzerine DTCF'nin Arapça Mütercim-Tercümanlık Bölümü'nde çalışan Araş. Gör. Osman Düzgün'e ücret karşılığında çalışma yaptırır. Çalıştırdığı elemanların SGK kaydını yapmaz.
12. Parlatır yalnızca Osmanlı Türkçesi kapsamındaki sözcükleri TDK kaynaklarından almaz. Kurumdan çıkan *Türkçe Sözlük*'ten (10. Bs., 2005) de han-ı yağma yapıp *Okul Sözlüğü* (2010) ve *İlkokul Türkçe Sözlük-Atasözleri ve Deyimler* (2013) sözlüklerini de piyasaya sürer.
13. İsmail Parlatır'ın sözlük hazırlama yöntemi basit bir algoritmaya ve formüle dayanır.
a. Sözbaşları TDK sözlüklerinden bir kısmı eksiltilerek alınır.
b. Tanımlara bazı ilaveler yapılır.
c. TDK'nın kullandığı bazı tanımlar veya cümle yapısı değiştirilir böylece sözlük Parlatır'ın malı olur.
14. Çalışmalar tamamlanınca hukuk ve sınav kitapları basan Yargı Yayıneviyle anlaşarak 2006 yılından sonra yaklaşık 10 bin sayfalık 10 adet sözlük çalışmasını yayımlar.
15. Yayımlanan sözlüklerin piyasada tanınması ve satışı için farklı üniversitelerde çalışan tanıdığı akademik personelden yararlanır. Sözlüğün pazarlanması konusunda **Kitap Yurdu** sitesinde ilginç yorumlar yapılmıştır. Bu yorumlarda Parlatır'ın sözlüğü öğrencilere nasıl zorla sattırarak istediğinden şu şekilde şikâyet edilmiştir.

“28 Mayıs 2007 tarihinde Ozansu rumuzu ile değerlendirme yapan kişi şu bilgileri vermektedir: Ne yazık ki bu sözlüğün yolunun açık olması için iyi dileklerimi sunamıyorum. Nedenine gelince: Sayın okuyucular, hangi büyük yapıt vardır ki yazıldıktan sonra pazarlanması da yazarın derin uğraşlarıyla olsun ki bu kadarına dahi iyi niyetle bakabiliriz. Ancak "Prof. Dr." sanını almış bir kişinin üstün derecede (?) yazıldığı savlanan yapıtını, öğrencilerine, sınav dönemlerinde, söz konusu yapıttan çalışılması üzerine verdiği ödevlerle pazarlamaya kalkışması ne derece etikdir? Sorarım size, bunun bilimsellik ve bilimsel kişilikle olan ilişkisi hangi ölçüdedir? Daha yapıtın teknik boyutlarına inmeden yaptığım bu yorumu siz değerli okuyuculara sunmak isterim. Nitekim söz konusu yapıtın da bugüne dek hazırlanmış diğer Türkçe-Osmanlıca ve Osmanlıca-Türkçe sözlüklerden geçer bir üstünlüğü ve yeniliği bulunmamaktadır. Sözlük iyice incelendiğinde, Sayın Profesörün, bugüne dek yazılmış olan sözlüklerin her birinden yapmış olduğu toplamaların -ya da derlemelerin-, çalışmanın da ağırlığını oluşturduğu görülecektir. Şunu söylemekte yarar görüyorum: Bu çalışma hazırlanırken yalnızca tecimsel -ticari- amaç güdülmüştür. Saygılarımla. Not: Umarım yorumum silinmez; çünkü bu konuda tartışmaya açtım. Umarım "kitapyurdu.com" bu kaygımı göz önünde bulundurur ve yorumum silinmez.”

Money money must be funny

Yukarıda anlatılan olaylar göstermektedir ki İsmail Parlatır para kazanmayı seven bir kişiliğe sahiptir. Bu ayıplanacak veya eleştirilecek bir konu değildir. İnsanın bilgisini paraya dönüştürmesi

en doğal hakkıdır. Ancak bu bilgi başkasına veya başkalarına aitse işin rengi değişir. Parlatır'ın bu hususta eleştirilebileceği konular yalnızca sözlük alanında sınırlı kalmaz. Yayın yolu ile para kazanmanın tadına varan Parlatır formasyonu ile alakası olmayan konularda da kitaplar yazıp kendi adına yayınlar. Çok sayıda kitap yayımlayan Parlatır'a ait birkaç yayın çok ilgi çekicidir.

Asıl çalışma alanı Yeni Türk Edebiyatı olan İsmail Parlatır'ın sağlıkçı ve sınavcı yönü maalesef hakkında yazılan biyografilerde geçmemektedir. Bu önemli bir kusurdur.

Bunun gibi Fransızca ve Arapça bilmemesine rağmen iki alanda da sözlükler yayımlayan Parlatır'ın cesareti alkışlanacak türdendir. Yazdığı bir makalede 1979 yılında Cezayir'e giderken tek kelime Fransızca bilmediğini ve **Fransızcaı sözlükten (!) öğrendiğini** belirten Parlatır'ın yaptıkları inanılmaz bir başarı (!) öyküsüdür. Anlı şanlı Türk basınını ve akademik camianın bu başarıları görmemesi kelimenin tam anlamıyla kadir bilmezliktir.

Sonuç

Asıl çalışma alanı Yeni Türk Edebiyatı olan Prof. Dr. İsmail Parlatır'ın 2006-2017 yılları arasında yayımladığı sözlüklerle ilgili kuruma yaptığım şikâyet başvuruları **ne yazık ki TDK Başkanlığı tarafından gerekli ciddiyetle ele alınmadı**. Ele alınmadığı gibi

konu **intihal şikâyeti** gibi gösterilerek kasıtlı bir saptırma yapıldı. Oysa benim asıl şikâyetim İsmail Parlatır'ın, TDK'nın milyarlarca lira ödeyerek derlettiği ve kurum tarafından hazırlanacak sözlükte kullanmayı planladığı ama kullanılmayıp depoya kaldırılan fişleri ve dijital verileri izinsiz şekilde kullanılmasıyla ilgiliydi.

2001-2012 yılları arasında TDK eski başkanı Halûk Akalın'ın, şikâyetlere verdiği yanıtlarda işin boyutunu anlamadığı veya anlamak istemediği görülmektedir. Kurum eski başkanı Halûk Akalın, görev süresi öncesine denk gelen (veya gelmeyen) bir dönemde İsmail Parlatır'ın, belleklerdeki bilgileri zimmetine geçirerek bir suç işlendiğini kabul etmemektedir. Başkan nedense yetkili olduğu hâlde bu konuyu uzman bir ekip veya bilirkişi kurup iddiaları araştırma gereği hissetmemiştir. Konunun asıl muhatabı olan İsmail Parlatır'dan yazılı savunma veya görüş dahi almayarak **görev ihmali ve ciddi bir usul hatası yapmıştır**. Kurum başkanından beklenen şikâyeti alır almaz derhal bir Disiplin Soruşturması açması, kurum çalışanları dâhil herkesin görüşünü alması ve mevzuata uygun hareket etmesi olacaktı. Eski başkan bunu yapmayarak suçu örtbas etmeye çalışmış, cevabi yazılarında afaki değerlendirmeler yaparak şikâyetleri geçiştirmeyi tercih etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin önemli işleve sahip denetleme kurumlarının ve TDK Başkanlığı'nın Yargıtay'ın son kararlarına göre **kamu zararı olduğu için zaman aşımı gerekçe gösterilemeyecek bu konuyu ciddiyetle ele alması elzemdir**. Aksi takdirde tüyü bitmemiş yetim haklarını korumayan bir kurum olarak tarihe geçecektir.

“Epilog: Yukarıda okuduğunuz tuhaf ve inanılmaz öykü klasik öykülerde rastlanmayan bir sonla biteceğe benziyor. Bir diğer deyişle bu öyküde gökten üç elma değil en az 10 sözlük

*düştü. Bunlardan elde edilen milyonlarca lira gelir üçe bölündü. Büyükçe bir parçasını **Sözlükçülüğün Parlayan Yıldızı İsmail Parlatır**, diğler parçalarını ise yayıncı ve dağıtıcılar yedi. TDK ise **'hani bana hani bana'** demekle yetindi. Bilinmez belki de devletin ilgili kurumları TDK'nın yenilen hakkını arar ve kurumun kendine düşen payı geri almasını sağlar”*

İletişim: e mail: halukharunduman@gmail.com